

Raadsvergadering
Woensdag 27 mei 2020, 18.00 uur

Te behandelen zaken:

- 1. KPMG rapport inzake “Analyse op de bedrijfsvoering en maatregelen voor het Sociaal Domein”**

Aanwezig: mevrouw Penn-te Strake (burgemeester), de heer Jongen, de heer Janssen, mevrouw De Graaf, de heer Krabbendam, mevrouw Heijnen en de heer Aarts (wethouders), de heer Jutten (waarnemend griffier) en 15 leden van de raad.

Verslaglegging: Het Notuleercentrum

1. KPMG rapport inzake “Analyse op de bedrijfsvoering en maatregelen voor het Sociaal Domein”

De burgemeester opent de digitale vergadering en heet alle aanwezigen van harte welkom. Op verzoek van de fractievoorzitters is de raad, beperkt, fysiek bij elkaar gekomen: per fractie is één woordvoerder uitgenodigd. De voorzitter verwacht dat de aanwezigen zich houden aan de afgesproken maatregelen met betrekking tot corona.

De raadsvergadering van 26 mei is geschorst en wordt bij dezen hervat. Er kan formeel geen besluitvorming plaatsvinden omdat het quorum niet aanwezig kan zijn in de Raadszaal. Om het quorum te halen, moeten minimaal 20 raadsleden aanwezig zijn. Moties kunnen wel worden besproken, maar er kan pas in de volgende raadsvergadering over worden gestemd.

Tijdens de begrotingsbehandeling in november 2019 gaf de Raad het College de opdracht om een gedegen bezuinigingstraject op te starten. Aan KPMG werd de opdracht gegeven om een onderzoek te doen naar onder andere de tekorten in het sociaal domein. De tekst daarvan is terug te lezen in de Motie KPMG die is aangenomen op 12 november 2019. In februari 2020 is het rapport “Analyse op de bedrijfsvoering en maatregelen voor het Sociaal Domein” aan de Raad gepresenteerd. Op 3 maart heeft KPMG de Raad een toelichting gegeven en de technische vragen beantwoord. Vanwege de coronacrisis heeft het enige tijd geduurd voordat het debat over het rapport kon worden gevoerd. Dit debat zal in deze vergadering worden gevoerd.

CDA (Peeters) beperkt zich tot het eerste, meest wezenlijke deel van het rapport: de organisatiestructuren en de inkleding van het sociaal domein. Bij de begrotingsbehandeling 2020 was de fractie teleurgesteld over de grote structurele financiële tekorten in dit domein. Dat overkwam de gemeente in een hoogconjunctuur, maar inmiddels is dat beeld helemaal gekanteld. Dat verhoogt de urgentie om hier structureel op door te pakken. De vraag die destijds centraal stond voor de fractie, was hoe de financiële tegenslagen zo lang onder de radar hebben kunnen blijven. Bij het lezen van het KPMG-rapport, lijkt het alsof de gemeente geen grip heeft op de zaak. Los van de aanbestedingsbrief van 7 februari 2020, heeft de Raad weinig van het College vernomen over het KPMG-rapport, de conclusies, de verbeterpunten en het daartoe ingezette traject. De Raad weet dat het College zich herkent in de bevindingen en de aanbevelingen. De Raad weet echter niet of en op welke manier het College ermee bezig is. De Raad wacht nog op het toegezegde actieplan voor veranderingen in de organisatie en vraagt zich af waarom dit plan nog niet is aangeleverd.

Ten aanzien van de inhoud van het rapport wil de fractie vooropstellen dat de Raad kaderstellend is en zich normaliter terughoudend opstelt ten aanzien van de inhoudelijke aspecten van de gemeentelijke organisatie. Maar de structurele situatie waarin de gemeente zich nu bevindt, noodzaakt de Raad om daar wat dieper op in te gaan.

KPMG concludeert dat er geen, dan wel onvoldoende budgethouderschap wordt aangetroffen in het Sociaal Domein. Naar mening van de fractie, is dit het meest wezenlijke dat de organisatie op orde moet hebben. Als het budgethouderschap niet nadrukkelijk is georganiseerd, zullen de beoogde resultaten niet worden gehaald. Ook wordt het dan moeilijker om tijdig bij te sturen. De fractie vaagt wat het College met deze constatering en aanbeveling over het budgethouderschap heeft gedaan en hoe dit op orde zal worden gebracht.

De financiële cijfers vanuit het Sociaal Domein worden vaak laat aangedragen. Ook bij de jaarrekening 2019 wordt de oplevering verlaat omdat de cijfers uit het Sociaal Domein laat beschikbaar zijn. Dat was in de zomer van 2019 aanleiding tot het instellen van nader onderzoek, waarvan de resultaten nu voorliggen. Het zicht op de totale aangegane financiële verplichtingen, lijkt te ontbreken. Er zou een verplichtingenadministratie ingevoerd moeten worden. Verplichtingen dienen om twee redenen te worden geregistreerd in de administratie: om in het jaarverslag aan te kunnen geven welke kosten zijn gemaakt waarvan nog geen factuur is ontvangen, en om gedurende het jaar te kunnen monitoren welk deel van het budget is uitgeput. Daarmee kan de organisatie tijdig en goed anticiperen op ontwikkelingen. De fractie vraagt of het College bereid is gehoor te geven aan de oproep om tot zo'n administratie te komen. Het is van belang om de budgetten goed te bewaken. De fractie informeert of het Sociaal Domein momenteel beschikt over voldoende control en grip.

Het verbinden van beleid en uitvoering komt eveneens nadrukkelijk naar voren in het KPMG-rapport. Ook in gesprekken met mensen uit de organisatie wordt dit vaak aangegeven als het belangrijkste punt. KPMG stelt dat onvoldoende wordt stilgestaan bij praktijkervaringen en verbetervoorstellen. Medewerkers verklaren dat hun verbetervoorstellen niet serieus worden genomen. De fractie vindt dat stevige uitspraken. Verbetering van de verbinding van beleid en uitvoering zou deel gaan uitmaken van het lopende organisatieveranderingsproces. De fractie wil graag meer inzicht in de stand van zaken en de verdere planning van dit proces. Wat het CDA betreft, mag de organisatie van het Sociaal Domein platter worden ingericht.

Ten aanzien van de three lines of defence concludeert KPMG dat in de organisatie van Maastricht de derde lijn ontbreekt. In Raadsvragen bevestigt het College dat andere gemeenten wel werken volgens de drie lijnen, zonder daarbij aan te geven wat het met die constatering wil doen. De fractie wil graag weten wat het College vindt van die werkwijze, alsmede of en hoe die zal worden ingekleed in de organisatie. Wat betreft de zorg blijft de term “de Maastrichtse Maat” in de lucht hangen. Uit stukken blijkt dat die term op meerdere wijzen kan worden geïnterpreteerd. Het is zaak om helder te krijgen wat die term inhoudt, want op de Maastrichtse Maat worden beleidsafwegingen gemaakt. De fractie vraagt hoe het College die term interpreteert en in hoeverre het die maat wil blijven hanteren. Het coalitieakkoord spreekt immers niet over de Maastrichtse Maat, doch over Maastricht, over sociale en saamhorige staat.

Het punt over de inkrimping van het aantal aanbieders, wordt terecht gemaakt door KPMG. De fractie verneemt graag van de wethouders hoe zij dat willen oppakken. Opvallend is dat Heerlen met bepaalde aanbieders wel tot afspraken kan komen, terwijl dat in Maastricht moeilijker gaat. De fractie is benieuwd hoe dat in elkaar steekt.

Het is helder dat er organisatorisch grote stappen kunnen en moeten worden gemaakt. Met bestuurlijke wil kan daarin voortgang worden gemaakt. Men zit nu in de fase dat moet worden gekeken hoe de organisatie te organiseren. Tegelijkertijd zal er, gezamenlijk met de Raad (die in het KPMG-rapport ook wordt genoemd), ook gekeken moeten worden naar de betaalbaarheid van de zorg waarbij zo min mogelijk afbreuk wordt gedaan aan de kwaliteit van de zorg. Een organisatie die op orde is, zal waarschijnlijk al leiden tot een kwaliteitsverbetering.

Het CDA wil dat het actieplan van de organisatie nadrukkelijk naar voren komt en dat het aan de Raad wordt toegestuurd zodat de Raad het kan monitoren. Tevens wil de Raad periodieke terugkoppeling over de verbeterprocessen en de opbrengsten daarvan.

Senioren Partij Maastricht (Habets) verklaart dat de uitkomsten van het KPMG-rapport de zorgen bevestigen die de fractie, de Raad en het College al langer hebben. De conclusies raken de organisatie, de structuur, de werkwijze en de financiële gevolgen van deze opneemregeling. Dat geldt overigens voor nagenoeg alle gemeenten in Nederland. Vertrekpunt van de fractie is dat Maastricht een sociale stad is en blijft.

Bij de presentatie van het KPMG-rapport heeft de gemeente toegezegd te zullen komen met een concreet actieplan. De fractie verneemt graag wat er sindsdien is gebeurd. Raad en College moeten vanaf nu, bij dit dossier, gezamenlijk optrekken in het belang van de burgers van Maastricht en in het bijzonder van het belang van zorgvragers en zorgverleners.

De fractie heeft een aantal aandachtspunten bij het in control blijven op de uitgaven in het Sociaal Domein; met name op de arrangementsproblematiek en de controle op zorgaanbieders aan Jeugd. Het is te betreuren dat voor het onderzoek alleen medewerkers uit het hogere management en geen mensen van de werkvloer zijn geïnterviewd. Medewerkers van sociale teams, gecontracteerde aanbieders, en inhuurders zijn evenmin gehoord.

In het rapport worden drie kernonderdelen geanalyseerd. De fractie vraagt in het op te stellen plan van aanpak aandacht voor een aantal punten daaromtrent.

Wat betreft de organisatie vraagt de fractie hoe het College de afstand tussen Beleid en Ontwikkelingen Sociale Zaken Maastricht en Heuvelland en de afdeling Inkoop gaat verkleinen; hoe het de arrangementsproblematiek beter onder controle denkt te krijgen; wat het vindt van een aanpassing van het aantal aanbieders; en welke actie wordt ondernomen om de gewenste informatie van de aanbieders tijdig te ontvangen, zodat tijdig kan worden bijgestuurd.

Wat betreft mens en cultuur verneemt de fractie graag welke acties het College gaat ondernemen om de samenwerking tussen Beleid en Ontwikkeling Sociale Zaken Maastricht en Heuvelland en de Inkoopafdeling te verbeteren als het gaat over afstemming met eigenaars van budgetten; wanneer de medewerkers van Sociale Zaken Maastricht en Heuvelland meer budgetbewust worden gemaakt ter vermindering van de kosten; en hoe het kritische vermogen van teamleden onderling en organisatieverandering wordt verbeterd.

Wat betreft de systemen wil de fractie weten hoe het College de problematiek van tijdige en betrouwbare informatieaanlevering, met name bij Jeugd, gaat oplossen; hoe het de afhankelijkheid van de zorgaanbieder gaat verkleinen; hoe het tijdig de juiste en volledige informatie gaat aanleveren en de data efficiënter en effectiever zal maken voor de datagebruikers.

Wat betreft planning en control informeert de fractie hoe het College actuele trends en ontwikkelingen op adequate wijze gaat volgen en risico's afgewogen worden doorvertaald in het meerjarenbudget zodat er meer grip komt op volumestijgingen; hoe het de discrepantie in rolduidelijkheid, verantwoordelijkheid en beslissingsbevoegdheid tussen budgethouders en uitvoering gaat verbeteren; hoe de vaststelling van het budget, door beleid en door de werkwijze van uitvoering, beter op elkaar worden afgestemd om via budget te kunnen sturen op het in de greep houden van de uitgaven; hoe het gebrek aan direct beschikbare accurate data in de systemen zal worden verbeterd (als gevolg van de ketenafhankelijkheid) en trends en analyses beter kunnen worden verwerkt voor het verkrijgen van betrouwbare prognoses

zodat op basis daarvan effectief operationeel kan worden bijgestuurd en budgetten adequaat kunnen worden opgesteld. De fractie vraagt of dit voor het meerjarenbudget 2020-2023 alsnog gaat gebeuren. Tevens vraagt de fractie of het College met meer scenario's gaat werken voor het al dan niet halen van formatiedoelstellingen; of het College de mening van de fractie deelt dat de three lines of defence vermenging van rollen en verantwoordelijkheden bij de tweede lijn en het ontbreken van een derde lijn verbetering behoeft. De fractie verneemt graag wanneer en hoe het College dit gaat aanpakken. Verder wordt gevraagd in hoeverre het feit dat Maastricht een centrumgemeente is hierin een rol speelt en of het College de mening deelt dat slechts tijdens het opstellen van de jaareinderapportages een goed totaalbeeld kan worden gecreëerd en dat dit te weinig is om tussentijds adequaat bij te kunnen sturen. De fractie informeert welke maatregelen ter verbetering het College denkt te nemen; of het College het met de fractie eens is dat het eigenaarschap van de budgetten duidelijkheid behoeft over wie actie moet ondernemen zodra er een tekort op het budget dreigt.

In 2015 is de gemeente bedolven onder een nieuwe systematiek van transformatie die in zeer korte tijd en onder grote druk moest worden gerealiseerd. Achteraf blijkt dat zaken anders of beter gedaan hadden kunnen worden. Achteraf is het makkelijk oordelen. De fractie wil niet veroordelen, doch focussen op de toekomst en heeft een aantal aanbevelingen. Het College wordt verzocht om de aanbevelingen op pagina 47 van het rapport ter harte te nemen en daarvoor een plan van aanpak te maken. De fractie vraagt het College in hoeverre erover wordt gedacht om de inkoopkaders van de beleidsstrategieën Jeugd en Wmo te herijken; wanneer de resultaten daarvan zijn te verwachten; of inkoop, beleid en uitvoering beter op elkaar worden afgestemd; of er maatregelen worden genomen om de inkooparrangementsproblematiek beter onder controle te krijgen, waarbij de juiste hulp moet worden geboden bij de problematiek of hulpvraag en wordt gemonitord of het aangeboden arrangement het juiste resultaat oplevert; welke draaiknoppen het College wil handhaven of aanpassen en wat daarvan het te verwachten resultaat is; hoe de cultuuromslag bij het personeel wordt bewerkstelligd en beter wordt afgestemd met uitvoering; hoe de dataverwerking beter op elkaar wordt afgestemd; en hoe adequaat reële prognoses zullen worden gerealiseerd.

GroenLinks (Korsten) gaat met name in op het organisatiedeel van het KPMG-rapport. Daarin wordt uitgelegd dat de gemeente onvoldoende tot geen grip heeft op de uitgaven in het Sociaal Domein en geen visie heeft op doel en organisatie van het Sociaal Domein. Dat is wel nodig om dit grote en gecompliceerde terrein te sturen. Dit wordt gedeeld door Raad, College, ambtelijke top en uitvoering. De fractie heeft eerst een aantal vragen over het gebrek aan control. Dat gebrek werd vorig jaar duidelijk bij de kaderbrief, wat leidde tot dit rapport, en lijkt zich te herhalen bij de Jaarrekening 2019. Aanvankelijk werd een nulresultaat gemeld, maar in de RIB van 24 april 2020 werd een tekort van € 5,5 miljoen aangegeven. Zowel in 2019 als in 2020 bleek de prognose van de totale uitgaven op een veel te laat moment bijgesteld te moeten worden omdat er onverwacht hoge resultaten vanuit het Sociaal Domein werden gerapporteerd. KPMG constateert dat de organisatie op tal van terreinen gebreken vertoont. Er is een grote kloof tussen beleid en uitvoering. Beleid beheert het budget en uitvoering geeft het uit. Die scheiding is fataal. Bovendien was er geen adequate datastroom tussen beleid en uitvoering. Men wist niet wie een signaal moest geven bij overschrijding en wat er dan moest gebeuren. Kennelijk is er geen overzicht van verplichtingen die bij de inkoop van zorg worden aangegaan. Er zijn geen door de organisatie te behalen resultaten geformuleerd; daar kan dus niet op worden gestuurd. Vanaf de buitenkant lijkt de organisatie een weinig heldere structuur te hebben. Daarbinnen worden geen jaarafspraken met lijnmanagers gemaakt. Bovendien is de organisatie weinig veranderingsbereid. De fractie had verwacht dat het College zelf, op basis van deze constatering, snel tot actie over zou gaan. Volgens de RIB van 7 februari werd er gewerkt aan een actieplan, maar tot op heden heeft de Raad dat nog niet ontvangen. Het College heeft geen initiatief genomen om het rapport te agenderen en deze bespreking is op dringend verzoek van de fractievoorzitters. De fractie vraagt hoe ernstig het College deze situatie vindt; wat het College daaraan heeft gedaan en gaat doen; wanneer het actieplan komt; wat voor soort maatregelen men daarover kan verwachten en hoe de Raad daarover zal worden geïnformeerd. Tevens verneemt de fractie graag wie verantwoordelijk is voor het nemen van actie en wie de Raad daarop mag aanspreken: de wethouder Financiën, de wethouders Sociaal Domein, de coördinerend wethouder Sociaal Domein, of degene die verantwoordelijk is voor de stand van de organisatie. De fractie vindt dat om twee redenen belangrijk. De bevolking van Maastricht moet ervan uit kunnen gaan dat het belastinggeld en de budgetten goed worden beheerd, dat het geld wordt uitgegeven binnen de begroting en zoals het College had bedoeld. Verder is het voor de Raad heel moeilijk om over bezuinigingsmogelijkheden te besluiten als niet duidelijk is of de pijnlijke beslissingen zullen helpen. De organisatie moet kunnen signaleren of het fout dreigt te gaan. Er moet een budgetverantwoordelijke zijn en de wethouder moet kunnen sturen. Anders is het uitgavenpatroon afhankelijk van willekeur en goed geluk. De fractie vraagt zich af of de gemeente momenteel dat risico loopt en hoe het College die zorg kan wegnemen.

De tweede hoofdlijn van het rapport geeft aan dat er een visie nodig is om goed te kunnen organiseren

en sturen. Het moet duidelijk zijn waar de grootste nood is op het Sociaal Domein, hoe en met welke prioriteiten men die nood wil lenigen, en waar dus de budgetten aan besteed moeten worden. Vervolgens moet men zich daaraan houden. Op dit punt moet de Raad ook zelf in de spiegel kijken. KPMG constateert dat die visie ontbreekt en in elk geval onvoldoende houvast biedt om de uitvoering voorspelbaar, eenduidig en transparant binnen de budgetten te laten handelen. Het formuleren van een visie op dit grote en ingewikkelde terrein is niet snel geregeld. Maar op een paar punten is meer visie en meer zicht op de lange termijn nodig voordat de Raad zinnig over de bezuinigingsvoorstellen kan spreken. Het eerste is een samenhangend beeld van wat de Maastrichtse Maat inhoudt. De omvang van het bedrag dat het College daaronder rekent, is bekend. De fractie verzoekt om uit te leggen in welke onderdelen dat uiteenvalt. Tevens is relevant om vast te stellen welke doelen en welke groepen de gemeente wil bereiken met die maat en wat de samenhang is tussen maatregelen. Het tweede punt betreft het verschil tussen de beoogde bezuinigingen en het oplopende tekort op Jeugd. Men kan niet zodanig ingrijpen dat dit meteen verandert, maar er moet een beeld komen van de oorzaken alsmede van de beïnvloedingsmogelijkheden die College en Raad hebben. Men moet zorgvuldig omgaan met Jeugd, maar de Raad kan niet accepteren dat de tekorten in deze mate uit de hand lopen. De fractie informeert of het college bereid is om voor de Raad beide urgente punten uit te werken voor de begrotingsbehandeling in september.

Bij de verdere uitwerking van een bredere visie op het Sociaal Domein moet meer focus worden gelegd. Verder kan de gemeente leren van ervaringen elders zoals integraal werken (dus zonder schotten): een fijnmazige aanpak (wijk- of doelgroepgericht); werkbare samenwerkingsverbanden met partners in de stad (met een gedeeld beeld, waar iedereen vanuit de eigen rol aan werkt); betrekken van Raad en burgers bij het uitwerken van de visie. De fractie verwacht dat het College aan zo'n visie gaat werken en met een tijdspad komt, en vraagt of het College daartoe bereid is. Om draagvlak te krijgen voor pijnlijke bezuinigingsingrepen, is vertrouwen nodig in de oplossingen. Dat vertrouwen is ook nodig omdat de burgers de benodigde hulp goed, tijdig en laagdrempelig moeten kunnen krijgen.

D66 (Pas) constateert dat KPMG een analyse heeft gemaakt van de bedrijfsvoering en maatregelen voor het Sociaal Domein. Daarbij worden ook mogelijke bezuinigingen genoemd. Daar wil de fractie nu niet op ingaan: de discussie over bezuinigingen zal op een later moment plaatsvinden. Het rapport roept associaties op met een lied van Ramses Shaffy.

Zing. De fractie heeft veel vragen naar aanleiding van het rapport. De eerste vraag is of de Raad, het College en de ambtenaren in control zijn. Het protocol spreekt over een sanctieprotocol en een transformatieslag die is gemaakt. De fractie verneemt graag wat hiervan de stand van zaken is.

Vecht. Voor de inwoners van Maastricht moet er altijd goede zorg zijn. Maar het is de vraag of dat tegen elke prijs moet. Medewerkers van Sociale Zaken voelen zich niet gehoord. Dat komt mede doordat de Raad de Maastrichtse Maat belangrijk vindt. De medewerkers voeren die uit; ook als het geld daartoe ontbreekt. Uit het KPMG-rapport blijkt dat die maat op diverse manieren kan worden geïnterpreteerd. De fractie ontvangt graag een duidelijke uitleg van het College over wat er onder de Maastrichtse Maat moet worden verstaan.

Huil. Telkens zijn de cijfers van het Sociaal Domein niet zoals was gehoopt. Het is een opneemdregeling waarbij wettelijke verplichtingen gelden die de gemeente niet kan en mag beïnvloeden. Maar het is bijzonder dat een zorgaanbieder nog tot twee jaar na behandeling een rekening mag indienen. Bovendien zou de gemeente met een kleiner aantal zorgaanbieders kunnen werken zodat er voor iedereen meer overzicht ontstaat. De fractie vraagt aan het College of dat mogelijk is.

Bid. Hiermee doelt de fractie op het bidboek van KPMG. Betwijfeld wordt of er voldoende communicatie is tussen de afdelingen van het Sociaal Domein. De fractie informeert of de ene afdeling binnen het Sociaal Domein weet wat de andere afdeling "weggeeft" en in hoeverre het klopt dat er geen schaduwrekeningen worden bijgehouden. Met schaduwrekeningen kan een betere controle plaatsvinden en worden vervelende verrassingen vermeden.

Lach. De fractie ziet graag blije inwoners. Daartoe moet worden gestreefd naar een degelijke, reële en sluitende begroting.

Werk. De fractie wil werken voor de stad. De gemeente werkt hard aan het Sociaal Domein, maar er ontbreekt nog een visie in het Sociaal Domein. In de RIB van 7 februari 2020 is een visie toegezegd. De fractie verzoekt het College om concreet aan te geven wanneer die visie komt en hoe de visie geleidelijk zal worden ingevoerd als beleid.

Bewonder. De fractie bewondert de ambtenaren die altijd klaarstaan voor de stad. Het is echter de vraag of er voldoende ambtenaren zijn met de kennis en kunde om binnen het Sociaal Domein te kunnen acteren. Als dat niet het geval is, wil de fractie weten wat het College daar op korte termijn aan gaat doen.

De heer Pas verwijst naar het lied "Op het Vrijthof op een bank" en vraagt de andere Raadsleden en het College of dit een strafbankje wordt, dan wel een bankje van constructieve gesprekken waarin College en Raad gezamenlijk naar oplossingen zoeken.

PvdA (Slangen) wijst op het beeld van een labyrint (pagina 52 van het rapport). Alleen het stadhuis, in het midden van het labyrint, ontbreekt nog. Het vinden van een uitgang is bij zo'n labyrint altijd lastiger dan het lijkt. Daartoe is een plan nodig, en moet worden bepaald wie er wat gaat verkennen, wie als verkenners op pad wordt gestuurd. Het is nog makkelijker om een routekaart te hebben met een navigator. Het College heeft niet helder wie verantwoordelijk is voor het belanden in het doolhof, en helemaal niet wat de weg naar buiten is. De fractie is geschokt, ongerust en boos. Dit labyrint is het domein waar de meest kwetsbare mensen van de stad zich bevinden. Zij hebben de gemeente het hardste nodig voor hulp en voorzieningen. Het College moet uit dit doolhof komen. Dat kan alleen met een duidelijke visie, een helder plan, en stevige sturing.

KPMG is zeer kritisch op de bedrijfsvoering. Het schort momenteel aan actieve kennis- en gegevensdeling, aan samenwerking, en aan heldere communicatielijnen. Er wordt onvoldoende stilgestaan bij praktijkervaringen en verbetervoorstellen vanuit de eigen organisatie. De externe-partner- en inkoopstructuur maakt de gemeente kwetsbaar en afhankelijk. Het is onduidelijk wie welke verantwoordelijkheid draagt. De beleidsdoelstellingen zijn tegenstrijdig en bijsturen op zaken is slechts beperkt mogelijk. Dat roept de vraag op hoe het College in control kan zijn. In de informatiesessie van 3 maart, gaf de directeur aan dat men al jaren bezig is met een verbeterplan. De fractie vraagt zich af wat het College bedoelt met verbeteren. Op 7 februari is een plan toegezegd voor verbeteringen ten aanzien van de organisatie, mens en cultuur, en systemen. De Raad heeft dit plan nog niet ontvangen. Ook is er nog geen reactie gegeven op de 16 concrete aanbevelingen van KPMG. De Raad gaat niet direct over de interne bedrijfsvoering van de gemeente, maar wel over het geld, over de kaders, en over goede zorg in deze stad. De Raad heeft geen idee hoeveel geld dit Maastricht nog gaat kosten. Het valt te betwijfelen of men op grond van de nu beschikbare informatie al gesprekken kan voeren over bezuinigingen. Mogelijk moet de Raad nog vrezen voor nieuwe verassingingen, bijvoorbeeld bij de presentatie van de gemeenterekening. De fractie vraagt wat het College sinds augustus en september 2019 concreet heeft gedaan ten aanzien van dit onderwerp, waar het College nu staat in het doolhof en in hoeverre het einde in zicht is. Uit het rapport van KPMG blijkt niet dat de gemeente zelf al jaren bezig is met verbeteringen. Het feit dat het College zelf wel denkt in een verbeteringsmodus te zitten, maakt de fractie zeer bezorgd. KPMG noemt de transformatieslag te beperkt, omdat die zich alleen richt op SZMH en geen alomvattende visie geeft op de veranderingen binnen het gehele sociale domein.

Het College is al een aantal maanden bezig met het uitwerken van voorstellen voor bezuinigingen. In maart heeft de Raad een bezuinigingsonderlegger ontvangen. In de onderlegger ontbreekt een visie. Er wordt niet uitgelegd waarop de bezuinigingsvoorstellen zijn gebaseerd. KPMG wijst er duidelijk op dat grip op een tekort begint met visie. Bij gebrek aan visie, lijkt er nu sprake te zijn van de kaasschaafmethode: iedere wethouder bezuinigt wat in het eigen domein. Dat leidt enkel tot verliezers. Over de bezuinigingen zal de Raad nog uitgebreid in gesprek gaan met het College. Het College heeft gezegd niet te willen bezuinigen op preventieve maatregelen in het Sociaal Domein, maar het scenario laat zien dat er hier en daar wel op preventie kan worden bezuinigd. De fractie vraagt waarom het College tot die bezuinigingen komt en wil de garantie dat men daar naderhand geen nadelen van ondervindt voor de stad. Voorstellen moeten worden onderbouwd met visie, argumenten en berekeningen.

Een actieplan was een goede eerste stap geweest. Het is de vraag of het College nu wel in control is. Waar het College niet in control is, zijn de zorgaanbieders dat misschien wel. Bij de aanbieders van jeugdhulp heeft tussen 2015 en 2019 een stijging van 300% plaatsgevonden. Het gebrek aan sturing door het College heeft Maastricht tot een vrijplaats voor zorgaanbieders gemaakt. In Heerlen gaan ze akkoord met de budgetten. In Maastricht staan ze, bij de rechter, tegenover de gemeente. Als het College erom verzoekt, ontvangt het van de aanbieders geen overzichtelijke en transparante informatie. KPMG adviseert het College terecht om dringend en snel korte metten te maken met deze constructie. In de brief van 7 februari zegt het College bezig te zijn met vermindering van het aantal aanbieders. De fractie verneemt graag waaruit dit blijkt.

De PvdA zoekt samen met andere fracties naar manieren om constructief met deze situatie om te gaan. Er worden vragen gesteld, dossiers doorgenomen, en gesprekken gevoerd met wethouders en ambtenaren om inzicht te krijgen in wat er aan de hand is met de zorg. De fracties hebben het gevoel dat ze niet volledig op de hoogte zijn. Hopelijk houdt het College altijd in het achterhoofd om wie het hier gaat. Om jongeren en jeugdhulp, en allerlei burgers. Om de medebewoners die gebruikmaken van de Wmo. Om inwoners van de stad die vertrouwen op de gemeente, op het College en op de Raad als ze er zelf even niet uitkomen. De inwoners moeten kunnen vertrouwen op goede zorg. Dat is zorg met een visie. Hopelijk vindt het College, met die gedachte op het netvlies, snel de uitweg uit het doolhof.

De VVD (Severijns) constateert dat het KPMG-rapport harde conclusies en goede aanbevelingen bevat.

De huidige organisatie van het Sociaal Domein is, zowel organisatorisch als financieel, niet in control. In dit domein gaat enorm veel geld om. Het moet ervoor zorgen dat iedereen de zorg krijgt waarop recht bestaat. Bij de Wmo en de Jeugdhulp ziet men twee problemen: het gebruik is al lange tijd hoog en groeit snel. Voor de decentralisaties in 2015 was het beroep op de Wmo en de Jeugdhulp in Zuid-Limburg ook al hoog. Na de decentralisaties is het enkel toegenomen. Volgens het beleid worden inwoners bij een relatief licht opvoedingsprobleem aangemoedigd om hulp te zoeken bij de gemeente. Bij Jeugdzorg zijn 199 en bij Wmo 137 aanbieders gecontracteerd. Die aantallen zijn nauwelijks te controleren. Bij de Wmo heeft de invoering van het abonnementstarief in 2019 een grote aanzuigende werking gehad. In Maastricht komt de snelle toename van het gebruik bovenop het hoge gebruik in vergelijking met het landelijk gemiddelde. Maastricht wijkt bovendien af van het wettelijk minimum, waardoor de kosten nog hoger worden. De fractie vindt dat Maastricht niet hoeft af te wijken van het door de wetgever aangegeven minimum, wat de landelijke standaard is.

In de begrotingen van de afgelopen jaren stonden draaiknoppen om de kosten binnen het Sociaal Domein te beperken. Daar is weinig daadkrachtig mee omgegaan. Het is zorgelijk dat, zoals KPMG stelt, de meerjarenbegroting van het Sociaal Domein niet realistisch is. Opvallend is dat de primaire focus van de uitvoering zit in het tevreden houden van de burgers. De fractie vindt dat een onbegrijpelijke houding. De uitvoering zou primair moeten bepalen wie echt recht heeft op hulp zodat die nu en in de toekomst beschikbaar blijft voor deze groep. Verder is het eigenaarschap van budgetten niet bij de uitvoerende personen belegd: zij kunnen niet op budget sturen en hebben geen kostenbewustzijn. Als het budget op is, wordt er meer geld gevaagd. KPMG spreekt stevige woorden over de organisatie van het Sociaal Domein. Een eenduidige tone at the top door College, Raad en management, lijkt te ontbreken. Dit kan de Raad zich ook aantrekken.

Het rapport geeft een groot aantal aanbevelingen. De fractie vraagt het College of de huidige organisatie van het Sociaal Domein in staat is om deze aanbevelingen in praktijk om te zetten.

Een aangepaste visie van het Sociaal Domein, waarin een betere sturing is opgenomen, is hard nodig. De fractie heeft de indruk nu steeds achter de feiten aan te hollen en ziet graag een actieplan tegemoet zodat de Raad zicht kan houden op de implementatie en het tijdspad van de veranderingen.

SP (Schut) constateert dat het rapport, anders dan was gevraagd, niet de analyse geeft van de oorzaken van het tekort in het Sociaal Domein. De sociale problematiek en tweedeling van Maastricht is volgens het rapport de oorzaak. Maar die is in de afgelopen periode niet veranderd en biedt dus geen verklaring voor de toenemende vaag naar zorg en ondersteuning. Ook de vragen van de SP aan KPMG hebben geen verklaring opgeleverd van de stijging. De fractie roept het College op om die analyse alsnog te maken. Een financiële onderbouwing van inkomsten en uitgaven ontbreekt. Evenmin wordt verduidelijkt wat de financiële positie van de gemeente wordt als de door KPMG voorgestelde organisatorische maatregelen en de bezuinigingsvoorstellen doorgaan.

Mevrouw Schut staat stil bij de aanbevelingen van KPMG met betrekking tot het organiserend vermogen van de gemeente. Het rapport geeft een schrikbarende analyse van de interne organisatie, de interne bedrijfsvoering, en het planning & control proces. Er wordt gesproken van een scheiding tussen beleid en uitvoering, te veel aanbieders in de zorg, een verkokerde organisatie, onduidelijkheid over budgethouderschap, en onvoldoende inzicht en kostenbewustzijn. De fractie vraagt zich af of dit enkel geldt voor het Sociaal Domein of ook voor andere delen van de organisatie. Het lijkt geen toeval dat de gemeente is verrast door wijzigende financiële cijfers. De fractie is van mening dat als eerste moet worden gezorgd dat het College betrouwbare financiële cijfers voorlegt aan de Raad en laat zien hoe het weer financieel in control denkt te komen. De kaderbrief 2020 en de informatie die de Raad in de maanden erna bereikte over de financiële positie van de gemeente, is een voorbeeld van het gebrek aan grip. Over 2019 werd telkens een ander resultaat vermeld. Gisteren kreeg de Raad het bericht dat het College ernaar streeft eind deze week de jaarrekening en de eerste financiële rapportage 2020 aan te leveren. Pas dan zal duidelijk zijn wat het resultaat is. De fractie vraagt hoe de financiële verantwoordelijkheid is geregeld binnen het College en wie verantwoordelijk is voor het financiële geheel. Het tweede deel van het KPMG-rapport bevat het voorstel om alles terug te brengen naar wat wettelijk minimaal moet. KPMG heeft dus geen boodschap aan de sociale problematiek van Maastricht.

Vooruitlopend op het debat dat hierover nog zal worden gevoerd, heeft de fractie enkele vragen en opmerkingen. Het College heeft de KPMG-voorstellen gedeeltelijk overgenomen op de bezuinigingsoplegger, en bouwt daarmee voort op de door KPMG voorgestelde maatregelen. De gesuggereerde tekorten worden daardoor grotendeels afgewenteld op de bevolking, hoewel onduidelijk blijft wie er precies worden geraakt door de voorstellen. Naar cumulatieve effecten is niet gekeken. De keuzes van het College zijn niet voorgelegd aan de stad, de organisaties en de mensen die het zal raken. De fractie verzoekt het College om, voorafgaand aan de bespreking van de bezuinigingen in de raad, een analyse te maken van de impact van de voorstellen voor de mensen in de stad. De door KPMG voorgestelde bezuinigingen raken kwetsbare burgers in hun portemonnee en belemmeren hen om gezond op te groeien en te participeren in de samenleving. Daarmee groeit in Maastricht de kloof tussen

arm en rijk. Ook vrijwilligersorganisaties en burgerinitiatieven zullen eronder lijden, met alle negatieve gevolgen van dien. Het lijkt erop dat het College de Maastrichtse Maat (dat niemand door het ijs mag zakken) is vergeten. De discussie daarover met de Raad moet opnieuw worden gevoerd. De fractie vraagt het College om daartoe een visie aan te leveren. Zonder die visie kunnen de bezuinigingsvoorstellen niet goed worden behandeld.

De fractie vraagt dus een aantal zaken van het College: wat het College gaat doen om te komen tot een behoorlijke financiële analyse van het Sociaal Domein; of er een analyse wordt gemaakt van de oorzaken van het grotere beroep op voorzieningen; welke analyse wordt gemaakt om de impact van voorstellen voor mensen in de stad helder te krijgen; welke organisatorische maatregelen worden genomen om weer financieel in control te komen; hoe ver het College is met het oppakken van de KPMG-voorstellen; welke opbrengsten het College verwacht; wanneer er een visie wordt gegeven op de Maastrichtse Maat. De fractie stelt het op prijs als het College afstand neemt van de bezuinigingsvoorstellen van KPMG omdat ze mensen klakkeloos raken en niet leiden tot verbetering van de sociale problematiek en tweedeling van Maastricht. De inwoners van de stad moeten de zorg en ondersteuning blijven krijgen die ze nodig hebben. Daarmee kan uit worden gegaan van de nog te definiëren Maastrichtse Maat, of van hetgeen in het coalitieakkoord staat over Maastricht Sociale Stad.

PVM (Garnier) begint met de spreuk “wat men niet kent, herkent men niet”. Het interne onderzoek naar de tekorten op het Sociaal Domein leiden tot schrikbarende conclusies. Het KPMG-rapport geeft geen oordeel over de aangeleverde cijfers en evenmin een accountantscontrole. Het gaat ervan uit dat alle cijfers kloppen. Er kan geen getrouwheid worden verwacht van de financiële informatie. Dat vindt de fractie een kwalijke zaak. Het College moet een bezuinigingsvoorstel goed onderbouwen en op dit punt snel haar verantwoordelijkheid nemen. De aankomende bezuinigingen zullen in elk huishouden zwaar aankomen: qua volksgezondheid, maatschappelijk en economisch. Daarbij is nog niet gesproken over de gevolgen van COVID-19.

In deze tijd zijn leiders nodig met visie, die een samenleving aansturen met aandacht voor inclusiviteit en diversiteit. De fractie is geen voorstander van het wegbezuinigen van adviesraden. Die leveren belangrijke expertise en zetten zich in voor een rechtvaardige samenleving. De Maastrichtse Maat ligt onder vuur. Het sociaal investeringsfonds staat ter discussie. Bezuinigen op het armoedebudget voor kinderen is voor de fractie onbespreekbaar.

KPMG schetst een beeld van de interne bedrijfsvoering van het Sociaal Domein dat lijkt op een klucht. College en interne organisatie waren op dit dossier nimmer in control. Het is te simpel om enkel naar het Rijk te wijzen: het was bekend dat het Sociaal Domein op enig moment voor een begrotingsgat zou zorgen. De Adviescommissie Seniorenbeleid laat geen ruimte voor twijfel: visieloos en incompetent. De fractie concludeert dat de gemeente, ondanks de Maastrichtse Maat en alle goede intenties, ernstig tekortschiet in het voortschrijdend denken ten aanzien van visie, beleid, communicatie, coöperatie, inkoop, accountancy, en controle van het beleid binnen het Sociaal Domein.

Het is de vraag wat het coalitieakkoord nog waard is als halverwege de ambities moeten worden losgelaten. Dat is niet de keuze van de fractie. Die heeft een sociaal Maastricht hoog in het vaandel staan, met aandacht voor goede zorg, participatie, en leefbaarheid voor jong en oud. De ingeslagen weg volledig loslaten, brengt iedereen met beide voeten op de grond. Burgers zakken daardoor vroeg of laat door het ijs. Uitgangspunt moet zijn dat het voorzieningenniveau volgens de Maastrichtse Maat, met een goede definitie, in stand blijft. Bezuinigingen moeten elders vandaan komen. De fractie beseft dat er bezuinigd moet worden, maar pleit ervoor om dat op de lange termijn te doen. Grote bezuinigingen op korte termijn zorgen voor afbraak van het sociale systeem en de samenleving. Keuzes voor de langere termijn zorgen voor meer stabiliteit. Herijking van het gemeentefonds biedt echter geen structurele oplossing voor de demografische problematiek en de toename van de Jeugdzorg.

KPMG had al aanbevelingen gegeven om de progressieve kostenontwikkeling (met name binnen de Jeugdzorg) binnen de perken te houden en die werden medio 2019 ingevoerd. Daarbij stond de Raad buiten spel. Naar nu blijkt, had de wethouder niet de regie in handen. Primair moet het beleid van Maastricht er nu op worden gericht om weer in control te komen. Een interne omslag kan een eerste opzet zijn. Daarbij moet de aandacht vooral zijn gericht op het aanpakken van vermijdbare kosten. De gemeente schiet tekort op een aantal onderdelen. Op de eerste plaats de onderhandelingen en contractmanagement met zorgaanbieders. Er is nauwelijks controle en er zijn miljoenen aan zorggeld aan de strijkstok blijven hangen. Dat is onacceptabel. Het is de vraag waarom welzijns- en zorginstellingen geld mogen overhouden aan zorgarrangementen. Er vond geen terugvordering door de gemeente plaats omdat er geen controle, geen communicatie en geen feedback was. Daarnaast zijn er te veel zorgorganisaties. De fractie vraagt of ze kunnen worden getoetst op resultaatgerichtheid. Door het aantal fors in te krimpen ontstaat er meer transparantie, betere communicatie, betere accountancy, controle en toetsing. Dus een betere helicopterview.

De fractie heeft nog een aantal aanvullende vragen: waarom de ernstige tekorten ook voor het College als een donderslag bij heldere hemel kwamen; waarom de eenmalige bijdrage van de stroppenpot niet is

teruggevloeid in het Sociaal Domein; waarom er niet eerder structureel is ingegrepen in de Jeugdzorg en in de interne bedrijfsvoering van de gemeente; waarom er geen controles waren op de zorgdossiers; waarom er geen lobby naar het Rijk is gestart zodra duidelijk werd dat de aanzuigende kracht van het abonnementstarief tot financiële problemen zou kunnen leiden; wat het College verwacht van de herijking van het Gemeentefonds; of het College de mening deelt dat rigoureuze bezuinigingen op korte termijn geen effect hebben voor de langere termijn; hoe andere gemeenten het financieel probleem binnen het Sociaal Domein aanpakken. De heer Garnier vraagt zich tot slot af waar de mooie tijd is gebleven.

PVV (Betsch) stelt dat de Raad en het College voor een zware uitdaging staan. Er moet structureel worden bezuinigd in het Sociaal Domein. Daarmee worden de burgers geraakt die de hulp het hardst nodig hebben. Niet alleen de zorg ligt onder druk. Door de bezuinigingen wordt iedereen in Maastricht getroffen door zaken als belastingverhoging of subsidieverlaging. De extra kosten voor corona zijn nog buiten beschouwing gebleven. Doordat het bestuur van Maastricht slordig is geweest met het controleren van de uitgaven op het Sociaal Domein en er geen zicht op had, komen onschuldige burger in de problemen. De fractie roept de verantwoordelijke wethouders op om de eer aan zichzelf te houden zodat anderen, die een betere visie hebben op dit domein, de kans krijgen om het probleem op te lossen. Uit het KPMG-rapport blijkt dat het met deze bestuurders niet zal lukken.

Er werd niet of nauwelijks gecontroleerd zodat malafide zorgaanbieders met miljoenen euro's konden weggomen door cliëntenbestanden kunstmatig gevuld te houden of door indicatiedrempels voor zorg te verlagen zodat ze onnodige dure zorg konden verlenen. De fractie roept het College op om, eventueel aangevuld met frisse Collegeleden, in control te komen en malafide zorgaanbieders te bestrijden door een beter controleprotocol te implementeren en een betere visie voor de toekomst op te bouwen. De vragen van de fractie zijn inmiddels al gesteld.

SAB (Gorren) vindt dat het College geen grip heeft/had op het Sociaal Domein. De Raad wacht al geruime tijd op een plan van aanpak en een visie van het College. De oppositie heeft er al vaak gevraagd. KPMG legt duidelijk bloot waar het aan schort: te weinig controle, zowel op de uitvoering als op de financiën. De fractie kijkt met gefronste wenkbrauwen naar het grote aantal zorgaanbieders en het uitgevoerde werk (niet compleet, niet goed, te veel uren geschreven). Geld is in de Maas gegooid en afgedreven. De Raad is ook debet aan de tekorten in dit domein. De fractie heeft zorg hoog in het vaandel staan en eist de Maastrichtse Maat. Maar misschien is die eis te hoog en kan de Raad ook toekomen met iets minder.

Aan het College wordt gevraagd hoe het tot verbetering wil komen; hoe de controle wordt opgevoerd; of het aantal zorgaanbieders zal worden verkleind. De financiën van Maastricht staan er niet goed voor. Tijdens de begrotingsbehandelingen zal nog uitvoerig worden besproken over de bezuinigingsvoorstellen. Het doet pijn dat het levenswerk van instellingen en de voor burgers langverwachte en noodzakelijke hulp, met alle gevolgen van dien, voorlopig in de ijskast te moeten zetten. De fractie biedt excuses aan voor het feit dat die niet eerder de vinger op de zere plek heeft gelegd. De Raad heeft hierin een controlerende taak.

Gedwongen door de tekorten in het Sociaal Domein heeft de Raad een rapport laten opstellen door KPMG waarin voorstellen staan voor bezuinigingen. De eigen gedachten van het College wijken daar niet veel vanaf. Het rapport is echter achterhaald door de coronacrisis. Door de daaruit voortvloeiende extra kosten en gemiste inkomsten zijn de tekorten veel verder opgelopen. In deze situatie kan het KPMG-rapport niet meer als uitgangspunt worden genomen en is een integrale aanpak nodig voor de totaal te verwachten tekorten. Dat vergt lef en moed. Politieke agenda's moeten aan de kant worden gezet. Oppositie, coalitie en College moeten als één team gaan werken om de problematiek het hoofd te bieden. Armoede is toegenomen en de werkgelegenheid kreeg een flinke klap. De economie zakt in elkaar. Er zijn flinke investeringen nodig om die weer op een ordentelijk niveau te krijgen. Er is de fractie veel gelegen aan een voortvarende aanpak zonder veel extra regelgeving.

Het tekort voor de coronacrisis is ontstaan in het Sociaal Domein door de tekorten op de Jeugdzorg en de Wmo. De fractie wil de oplossing niet alleen in dit domein zoeken, maar gaat voor een integrale benadering. Alleen veiligheid zal daarbij worden ontzien. Het uitstellen van investeringen kan een gedeeltelijk oplossing zijn, maar er is meer nodig. Een financiële crisis vraagt om creatieve oplossingen. Waar de burger pijn moet worden gedaan, mag de Raad de hand ook in eigen boezem steken. Wellicht kan er ook een bezuiniging worden gecreëerd in het eigen apparaat. De fractie roept voorts op om oog te blijven houden voor de meest kwetsbaren in de samenleving en de Maastrichtse Maat zoveel als mogelijk intact te houden, maatwerk te leveren en doublures te voorkomen.

Het KPMG-rapport spreekt over een mogelijke bezuiniging in het Sociaal Domein van € 27 miljoen terwijl de fractie zelf komt op € 6 miljoen. Daarmee zal de gemeente het niet redden. Maar de andere beleidsvelden hebben genoeg vet om de bezuiniging op te kunnen vangen. De fractie zal de eigen bezuinigingsvoorstellen ruim van tevoren bekendmaken.

50PLUS (Van Est) wijst op een krantenkop waarin Maastricht een ordinaire B.V. werd genoemd. In die beeldspraak is het nu aan de Raad om te kijken of de B.V. goed wordt geleid. Uit de koppen van het KPMG-rapport kan men niet anders dan concluderen dat de problematiek is gezien zonder in te grijpen. Telkens werd op een creatieve manier naar dekkingsmiddelen gezocht terwijl het probleem onderhuids verderging. Pas toen (bij het opstellen van de begroting voor 2020) alle creatieve manieren waren uitgeput, schrok iedereen wakker. Wat betreft de algemene observaties zeggen de koppen ook al genoeg: je zegt wat je doet, maar je doet niet wat je zegt. Alles is aanwezig om uit te kunnen voeren, maar men is niet in staat om het te gebruiken. Het is zo georganiseerd dat het niet goed kan gaan. De fractie wordt nog droeviger van de aanbevelingen: aansturen op passende inzet per arrangement; een heldere en concrete vertaling van de visie naar de operatie; sturen en belonen op het behalen van doelstellingen; sturen en belonen op budgetrealisaties; openstaan voor het ter discussie stellen van beleid en durven maken van de nodige beleidskeuzes. Uit de Raadsronde van 27 augustus 2019 bleek dat de problematiek mogelijk pas onder een volgend kabinet wordt opgelost. Ondertussen had Maastricht al een tekort van € 8 miljoen per jaar. De wethouder gaf aan geen andere keuze te hebben: het budget is onbeperkt. Mensen die hulp nodig hebben, krijgen hulp. De fractie vraagt of het College nog altijd van mening is dat het budget onbeperkt is en Maastricht geen andere keuze heeft. In Rekenkamerrapporten uit de periode 2017, 2018 en 2019 werden opmerkingen gemaakt over onder andere het verbeteren van de aansluiting tussen beleidsdoelstellingen en beleidskaders (met name qua indicatoren en meetbare doelstellingen) om het beleid te kunnen evalueren; het ontbreken van goede afspraken over beleidsinhoudelijke doelen en te leveren prestatie; onduidelijkheid over werkelijke kosten. Op grond daarvan concludeert de fractie dat het College structureel een probleem heeft ten aanzien van het in control zijn. In de afgelopen jaren heeft de fractie zich herhaaldelijk kritisch uitgelaten over het realisme van de plannen van dit College en plaatste tijdens de presentatie van het coalitieakkoord al vraagtekens bij de haalbaarheid. Moeilijke keuzes werden vermeden. Bij de debatten over begrotingen, jaarrekeningen en kaderbrieven, was de fractie kritisch over de keuzes. Tevens heeft de fractie de motie Solide Begroting ingediend. Bij raadsstukken over zorgdossiers heeft de fractie herhaaldelijk gevraagd of het aanbod zijn eigen vraag creëerde en in hoeverre zaken nog beheersbaar bleven. Politiek is kiezen wat te doen met het geld van de burgers. Vijf gemeenten doen een pilot Datagedreven meten, Zicht op de Zorg. De fractie vraagt waarom Maastricht niet bij die pilot is betrokken en in hoeverre het College heeft getracht daar aansluiting bij te vinden.

Volgens de Raadsinformatiebrief van 7 februari zijn of worden acties gezet op de aanbevelingen uit het KPMG-rapport. Het College zou toen binnen enkele weken met een actieplan komen, maar de Raad heeft het nog niet ontvangen. Dat geldt ook voor de taakstelling bij de begroting 2020. De fractie vraagt zich af of deze coalitie, in deze samenstelling, in staat is de uitdagingen aan te kunnen die er nu liggen. In het verleden zijn immers geen resultaten behaald. Maar met slechte rapporten kan men blijven zitten.

LPM (Nuyts) brengt in herinnering dat bij de invoering van de nieuwe structuur van de Wmo en de Jeugdzorg, de Raad de opdracht en de kaders voor het College moest formuleren. Het College ging immers over de uitvoering. Gezien de omvang van de opgave, wilde de Raad vinger aan de pols houden. De Raad zou meteen op de hoogte worden gebracht als het niet goed zou lopen. In dit geval is dat niet gebeurd. Het is een hele klus om alle zorg uit te pluizen om een beeld te krijgen van het aanbod en van de kosten, zodat het geld zo efficiënt mogelijk kan worden ingezet. De Maastrichtse Maat werd gehanteerd omdat de Raad goede zorg voor de burgers heel belangrijk vindt. Toen kon dat allemaal. Eén keer is een strengere Wmo-verordening aangenomen om te bezuinigen. Het bedrag van € 2 miljoen dat dit opleverde, ging niet naar de zorg maar onder andere naar de Geusselt. Maastricht had altijd een sluitende begroting. Toen daar de klad in kwam, werd verwezen naar de zorg, naar het Rijk dat te weinig geld gaf en naar de Maastrichtse Maat.

De fractie vraagt zich af waarom en waar het mis is gegaan. Het KPMG-rapport verwijst naar de bedrijfsvoering die te wensen overlaat. Er zijn miljoenen weggesijpeld en kennelijk kunnen die niet worden teruggevorderd. Met meer dan 200 zorgaanbieders is niet te overzien wat er is geleverd en wat er moet worden uitgekeerd. Er is geen grip op de financiën. Informatie om bij te sturen, ontbreekt. Afdelingen werken niet goed samen. Er is geen verbinding tussen uitvoering en beleid. De fractie hamert er bij alle coalitieonderhandelingen op dat beleid en uitvoering van een taakveld altijd bij dezelfde wethouder liggen, zodat tijdig kan worden bijgestuurd. In dit geval zijn beleid en uitvoering opgeknipt en over het gehele College verdeeld. Niet bij kunnen sturen en geen overzicht hebben, is vragen om problemen. De fractie vraagt of de wethouder van Financiën toezicht heeft gehouden op dit dossier. Ook vraagt de fractie of de wethouders die met de zorg zijn belast, van elkaar weten waar ze mee bezig zijn. Is het één College dat gezamenlijk verantwoordelijkheid neemt of zijn het losse individuen? De fractie wil een antwoord op de vraag hoe het zo ver heeft kunnen komen terwijl de Raad van niets wist. De Raad kwam er toevallig achter dat het misliep en moest veel moeite doen om alle stukken boven water te krijgen. De fractie vraagt hoe het College staat in de verschillende rollen; welke rol de afzonderlijke wethouders hebben gespeeld die gaan over het beleid voor de zorg, de uitvoering van de zorg, en de

financiën; hoe de samenwerking tussen deze wethouders op dit terrein is; of het College al een breed gedragen visie heeft ontwikkeld; of het actieplan soelaas biedt om de problemen adequaat aan te pakken; in hoeverre Maastricht een goede zorg kan blijven bieden en kan volhouden dat er geen mensen door het ijs zullen zakken; welk aandeel de Maastrichtse Maat speelt in het tekort; en wanneer aan de Raad is meegedeeld dat de Maastrichtse Maat € 34 miljoen kost.

Groep Gunther (Gunther) mist financiële onderbouwing in het rapport. Er wordt niet gerefereerd aan cijfers vanuit de gemeente. Uit de analyse van de planning- en controlecyclus blijkt dat er wel initiatieven zijn ontwikkeld. De kwaliteit daarvan liet echter te wensen over. Verder was er geen nauwkeurige controle. Er was dus geen visie. Iedereen wist dat het Rijk de kraan dichtdraaide. Rond 2017 kon men al zien dat het volhouden van de Maastrichtse Maat tot grote financiële problemen zou leiden. Er mag niemand door het ijs zakken, maar het huishoudboekje moet wel op orde zijn. Dat er nu moet worden bezuinigd, komt doordat de uitgaven in voorgaande jaren niet zijn gecontroleerd. Het tekort is niet nieuw. Het is structureel geworden doordat niet is gecontroleerd waar het geld heen ging, in hoeverre er geld moest terugvloeien, of de uitgaven overeenkwamen met de ingekochte zorg. Het Rijk heeft regelingen bij de gemeenten gelegd. Als men vooraf weet dat er eigenlijk te weinig budget voor is, zou men vooraf goed moeten nadenken hoe het geld uit te geven. Het lukt niet om nog geld terug te krijgen van (reeds failliete) zorgaanbieders. Er was geen kostenbewustzijn, geen eigenaarschap van budgetten, en geen transparantie van budgetten. Doelstellingen ontbraken. Trends werden niet opgemerkt. Daarom was bijsturing onmogelijk. Deze lijn moet niet worden voortgezet. Eerst moet er een goede visie komen en daarna kan pas over mogelijke bezuinigingen worden gesproken. De Raad moest controle hebben, maar heeft nooit gezien wat er is ingekocht voor Jeugdzorg en Wmo en in hoeverre de ingekochte zorg is geleverd. Het College wil cliëntenraden en ervaringskennis wegbezuinigen. De conclusie van de fractie is dat een visie ontbreekt. De fractie stelt voor om gezamenlijk naar de bezuinigingen te kijken en daarin ook natuur, milieu, duurzaamheid en economie mee te nemen. Men kan niet alleen het Sociaal Domein kortwieken.

Groep Maassen (Maassen) deelt veel opmerkingen van de vorige sprekers. De fractie is geschrokken van de conclusies uit het KPMG-rapport. In oktober 2019 werd de Raad geconfronteerd met een onverwacht miljoentekort en nu blijkt dat de gemeente onvoldoende toezicht heeft gehouden op het geld. Maar in 2019 was er niets nieuws onder de zon: het was al jaren bekend dat de bijdrage van het Rijk niet voldoende was en dat er tekorten in het Sociaal Domein waren. De fractie vraagt zich af hoe de instroom in de Wmo kon toenemen met 8% en in de Jeugdzorg met 12%. Kennelijk was er geen noodrem. Tegen de achtergrond van de tekorten, had de fractie meer alertheid verwacht om dergelijke verrassingen te voorkomen. Het College had de tering naar de nering moeten zetten. Ook de wildgroei aan zorgaanbieders baart zorgen. Bij zoveel verschillende partijen is het lastig om regie te houden op het geld. Zo'n systeem werkt misbruik in de hand: het aanbod creëert dan de vraag. Conclusie is dat de regie ontbrak en de gemeente niet in control was. De fractie hoopt dat het College de conclusies uit het rapport ter harte neemt en orde op zaken stelt, en verneemt de plannen van het College graag zo spoedig mogelijk.

Groep Alexander Lurvink (Lurvink) heeft een motie ingediend en wil die aanhouden voor een geschiktere gelegenheid (bij de begroting). In 2015 wilde het Rijk de uitvoering van de Jeugdzorg en de Wmo overdragen aan de gemeenten omdat die dicht bij de burger staan. Daardoor zou de zorg efficiënter en goedkoper verlopen. Die gedachte leidde tot een forse bezuiniging op de financiering van de zorg. De gemeenten zouden de zorg immers voor minder geld kunnen uitvoeren. Maar de vraag naar zorg is sterk gestegen en de kosten rijzen de pan uit. De zorg is dusdanig versplinterd dat er geen goede controle meer mogelijk is. Rapportages werden zo ingewikkeld dat er geen touw meer aan vast is te knopen door de Raad die zou moeten controleren. Procedures zijn fraudegevoelig geworden door gebrek aan inzicht in de werkzaamheden van de uitvoerders. Nu wordt de gemeente gedwongen om te bezuinigen op kerntaken. Jeugdzorg en Wmo zijn budgetten met een open einde. De gemeente heeft daarop geen of zeer weinig invloed. Als de bezuinigingen voor 2020 zijn vastgesteld, moeten ook nog de tekorten door de coronacrisis worden verwerkt.

De rapportages moeten zodanig vorm krijgen dat de Raad de cijfers veel eerder krijgt gepresenteerd dan na afloop van het jaar. Zonder inzicht is het immers onmogelijk om controle uit te oefenen. De fractie herhaalt de oproep om te komen tot een integrale visie; zeker gezien corona. De fractie vraagt of het College bereid is om de rapportages eerder en duidelijker aan te leveren en de Raad inzicht te geven in de uitdagingen waar het voor staat. Als dat niet het geval is, verneemt de fractie graag hoe het College het vertrouwen in de Raad kan terugkrijgen om te voorkomen dat er nog meer politiek onbegrip, wantrouwen en afstand ontstaat. Daardoor zal de Raad steeds verder achter de feiten aanlopen. De rekening daarvan komt uiteindelijk ten laste van de burgers. Voorts wil de fractie weten of de zorg naar mening van het College op een betaalbare manier kan worden geleverd zonder te hoeven bezuinigen op

andere kerntaken en beleidsterreinen. Tot slot vraagt de fractie of paal en perk kan worden gesteld aan de groei van kleine zorgaanbieders, zodat de groei van de kosten per cliënt kan worden beperkt. Hij roept de wethouders op de politieke moed te tonen om alle Maastrichtenaars de waarheid te vertellen.

De burgemeester schorst de vergadering.

Wethouder Jongen reageert na de schorsing als eerste op de vragen uit de eerste termijn. Hij verklaart dat het gehele College zich verantwoordelijk voelt voor dit onderwerp. Vier wethouders zullen antwoord geven op de gestelde vragen. Vooraf schetst de wethouder kort het historisch perspectief. Op 27 februari 2014 heeft de Raad de kaders gesteld voor de decentralisatie in 2015. In tien maanden tijd is gewerkt aan een stelsel waarbij de continuïteit van de zorg voorop stond. Niemand mocht immers door het ijs zakken. Dat is gelukt om vaak onder moeilijke omstandigheden de zorg te blijven leveren. Er is niemand verdwaald in het doolhof. De gemeente heeft de zorg geleverd die werd gevraagd. Maar het is een medaille met twee kanten: aan de ene kant de zorg die is gecontinueerd, en aan de andere kant de administratieve afhandeling ervan. Dat laatste was zowel voor de gemeente als voor de zorgaanbieders een enorm karwei. Men is begonnen met, als uitgangspunt, de historische cijfers uit voorgaande jaren. Het Rijk heeft bij de decentralisatie 20% gekort op de budgetten terwijl de dienstverlening toen al onder druk stond. In de afgelopen jaren is het aantal cliënten dat een beroep deed op de Jeugdzorg bovendien met 12% toegenomen. Als de inflatiecorrectie wordt meegerekend, moet men de zorg nu met 25% tot 35% minder geld leveren. De zorg is wel gecontinueerd, maar de kosten waren niet altijd in de hand te houden.

De Raad heeft gekozen voor een open-huis-constructie: aan de voorkant zijn criteria opgesteld waarop aanbieders konden inschrijven om daarmee zoveel mogelijk keuzevrijheid te waarborgen. De Raad heeft dat vorig jaar nog eens bevestigd: bij de kaderstelling Jeugd werd de oproep gedaan om voldoende keuzevrijheid te behouden. Een aantal van 199 aanbieders is veel, maar men moet zich realiseren dat het gaat om 16 verschillende Limburgse gemeenten. Ongeveer 130 aanbieders zijn in Maastricht actief. Het College onderschrijft de mening van KPMG dat dit aantal te groot is. Het is echter aan de Raad om te duiden wat in relatie tot de keuzevrijheid, het maximale aantal mag zijn. Het College is overigens in de inkoopstrategie al bezig om het aantal te beperken. Vorig jaar is tegen de kleinere aanbieders, met minder dan 15 cliënten op jaarbasis, gezegd dat ze met andere aanbieders moeten samenwerken om nog in aanmerking te komen voor een contract. Dat heeft geleid tot beheersbaarheid van het aantal aanbieders. Maastricht moet uiteraard de contracten respecteren die op de diverse arrangementen zijn afgesloten. Daardoor kunnen in sommige segmenten de maatregelen pas worden geëffectueerd per 1 januari 2023. Er zijn twee ontsnappingsmogelijkheden: contracten afkopen (hetgeen erg duur is) of met de aanbieders bespreken of ze vrijwillig willen afzien van de contracten (bijvoorbeeld door beter samen te werken). Dergelijke gesprekken worden al volop gevoerd.

De tarieven zijn destijds vastgesteld op basis van historische gegevens. Met verschillende aanbieders bestonden verschillende tarieven. Er is gewerkt aan een arrangementensystematiek waarin resultaatgericht kan worden gewerkt. Daarbij wordt een bedrag beschikbaar gesteld voor het oplossen van een bepaald probleem. Uiteraard liggen daar ook kwaliteitscriteria onder. Die systematiek is overzichtelijk. Kleinere aanbieders, met minder overheadkosten, varen daar zeer wel bij. Er wordt gezegd dat er is gegraaid. Dat klopt niet. Die aanbieders hebben het geld wel besteed aan de zorg aan kinderen, maar hebben er in hun bedrijfsvoering meer aan overgehouden dan de gemeente eigenlijk zou willen. Ook daar stuurt het College op. Follow The Money heeft de zorgcowboy's opgespoord: van de 85 waren er twee actief in Limburg. Het College heeft die situatie aangepakt. Het gaat daarbij om een bedrag van één tot twee miljoen euro op een totaal van € 182 miljoen.

PVM (Garnier) merkt bij interruptie op dat kleinere en grotere organisaties die arrangementen uitvoeren dat veelal goed doen. Maar er wordt niet altijd de juiste verantwoording gegeven. Bij het declareren van het aantal zorguren kunnen zorgaanbieders vaak niet uitleggen waar die uren precies aan zijn besteed. Ze vinden dat de gemeente hen daarin moet vertrouwen. Met de melding van een cliënt die doorgeeft aan de afdeling Jeugd dat hij niet het gedeclareerde aantal uren zorg heeft gehad, wordt echter niets gedaan. De fractie vraagt of de wethouder dit probleem herkent.

Wethouder Jongen verduidelijkt dat bij een arrangement de zorgaanbieder geen uren hoeft te verantwoorden. De aanbieder moet alleen verantwoorden wat er in de hulpverlening is gebeurd. Daarop wordt gecontroleerd. De gemeente heeft hiertoe een uitgebreid controleprotocol.

PVM (Garnier) vraagt of dit systeem wellicht kan worden veranderd. Mensen vertrouwen het vaak niet.

Wethouder Jongen verklaart dat de gemeente momenteel de inkoopstrategie, inclusief de arrangementen, tegen het licht houdt. Daarbij wordt ook gekeken naar de systematiek bij andere gemeenten, waaronder Heerlen (lumpsum). Andere systemen werken niet effectiever of efficiënter. Heerlen komt bijvoorbeeld € 4 miljoen te kort.

PvdA (Slangen) vraagt of de wethouder, gezien de ontwikkelingen van de afgelopen maanden op de zorgdossiers, kan stellen dat het huidige systeem van de gemeente niet goed is. Er is immers geld weg waarvan men niet zeker weet of het in de zorg zit.

Wethouder Jongen stelt dat in de periode 2015-2016 elke euro naar zorgaanbieders is gegaan. Daarmee is niet gezegd dat elke euro terecht is gekomen bij de behandeling van cliënten. In de periode was men aan het pionieren en hier is actie op ondernomen. Vanaf 2017 wordt er gewerkt met de arrangementensystematiek om dat tegen te gaan.

LPM (Nuyts) constateert dat bij een arrangement soms heel weinig uren aan een cliënt worden besteed. Op grond daarvan zou de gemeente een ander systeem moeten kiezen. Het gaat erom dat het geld zo efficiënt mogelijk wordt ingezet. Alleen de uren die aan de cliënt zijn besteed, moeten worden uitbetaald. Anders kan men immers niet bezuinigen.

Wethouder Jongen legt uit dat hij de systematiek niet onmiddellijk kan veranderen omdat er nog contracten lopen. Het punt van LPM is vorig jaar met een aantal aanbieders besproken en Maastricht is zelfs tot aan de rechter gegaan om dat te bewerkstelligen. Maar de rechter heeft Maastricht in het ongelijk gesteld.

Groep Maassen (Maassen) vindt het vreemd dat de Raad een beslissing moet nemen over het aantal zorgaanbieders. Het aantal kan echter aanzienlijk lager zijn dan 130 om nog steeds keuzevrijheid te kunnen garanderen. De fractie betreurt het dat de wethouder dit punt teruglegt bij de Raad.

Wethouder Jongen voert uit wat de Raad heeft besloten, namelijk voldoende keuzevrijheid van aanbieders. Hij is bereid om uit te voeren wat KPMG aanbeveelt, maar wil niet volgend jaar ter verantwoording worden geroepen omdat de keuzevrijheid wordt ingeperkt.

Groep Maassen (Maassen) stelt dat er twee zaken door elkaar worden gehaald. In de kaderstelling opnemen dat er keuzevrijheid moet zijn, wil niet zeggen dat er een ongelimiteerd aantal zorgaanbieders moet worden toegelaten. Er kan ook keuzevrijheid zijn met een overzichtelijk aantal aanbieders.

Wethouder Jongen kan zich vinden in die insteek.

50PLUS (Van Est) wijst erop dat het in deze vergadering gaat om de bespreking van het KPMG-rapport. De historie is bekend en hoeft niet herhaald te worden. Uit de conclusie blijkt dat bepaalde zaken niet deugen. Die moeten worden opgelost. Zijn fractie had een actieplan verwacht en verzoekt de wethouder om zich op de toekomst te richten.

GroenLinks (Korsten) vraagt de wethouder om duidelijker te zijn over de rolverdeling tussen Raad en College. Het is niet aan de Raad om het aantal aanbieders te bepalen. Zij nodigt de wethouder uit om een aantal scenario's, inclusief berekening van de bezuinigingen, voor te leggen aan de Raad. Verder vraagt de fractie zich af of meer controle bij individuele zorgaanbieders de nieuwe koers moet zijn die de nodige bezuinigingen oplevert.

Wethouder Jongen was misschien te concreet in zijn vraag om een getal. Dat was niet de bedoeling. Hij kan zich vinden in het voorstel dat het College scenario's uitwerkt met de bijbehorende voor- en nadelen. Daar is het College al mee bezig.

De wethouder is niet voornemens om een historisch betoog te houden, maar vanuit de Raad is een aantal keren de vraag gesteld hoe het tot de huidige situatie is gekomen. Dat wil hij uitleggen.

Senioren Partij Maastricht (Habets) beluistert dat er alternatieven komen voor de systematiek van arrangementen. Zij vraagt wanneer de Raad die tegemoet kan zien. Voorts leidt ze uit de berekening van de wethouder (16 gemeentes à 5 aanbieders) af dat elke gemeente aparte aanbieders heeft.

Wethouder Jongen bevestigt dat op sommige onderdelen van Jeugdzorg elke gemeente beschikt over eigen aanbieders. In Zuid-Limburg wordt zo uniform mogelijk gewerkt. Zeker voor specialistische jeugdhulp wordt collectief gewerkt. Maar voor de ambulante Jeugdzorg aan huis hebben gemeenten eigen inkoop.

Senioren Partij Maastricht (Habets) vraagt om inzicht in de verdeling.

Wethouder Jongen zal daar een schema van laten maken.

CDA (Peeters) hoort dat de wethouder zich herkent in de aanbeveling van KPMG over de aanbieders en bereid is het aantal te verminderen. Hij vraagt of de Raad in zo'n geval een proactieve houding van het College mag verwachten. Het College kan dergelijke zaken ook met de Raad afstemmen voordat er een onderzoek door een partij als KPMG moet worden gedaan.

Wethouder Jongen antwoordt dat het College daarin proactief wil zijn: in dit geval is het zelf al aan de

slag gegaan met de vermindering van het aantal aanbieders. Zoals gezegd ligt daar wel een dilemma wat betreft de keuzevrijheid.

LPM (Nuyts) vraagt waarom het aantal zorgaanbieders zo groot is geworden.

Wethouder Jongen legt uit dat de toenmalige Raad kwaliteitscriteria heeft opgesteld waar aanbieders aan moesten voldoen. Degenen die daaraan voldeden, konden (in het open-huis-model) niet worden geweigerd.

LPM (Nuyts) kan zich voorstellen dat de wethouder de Raad er in zo'n situatie op attendeert dat de gemeente het dan niet meer kan overzien.

Wethouder Jongen merkt op dat men met de kennis van nu anders naar zaken uit het verleden kijkt. Destijds ging het vooral om de handhaving van de continuïteit. Niemand mocht door het ijs zakken. Toen is voor die systematiek gekozen. Achteraf kan men tot het oordeel komen dat het misschien geen goede keuze was. Het College grijpt nu niet voor niets in.

Groep Alexander Lurvink (Lurvink) gaat door op de vraag over een proactieve houding. De Raad is beperkt in de controlerende taak omdat hij steeds achter feiten aanloopt. De fractie betreurt de verdedigende houding van de wethouder. Hij verzoekt de wethouder om de Raad te vertrouwen en te informeren over uitdagingen en dilemma's zodat de Raad niet steeds achter de feiten aan loopt.

Wethouder Jongen omarmt die oproep. Hij is van mening dat er goed wordt gereageerd op zaken. Maar wat betreft het participeren, moet men beter in controle komen. De suggestie dat het College niet in control zou zijn, wijst hij af. Maar daarmee is niet gezegd dat het College alles onder controle heeft. Daartoe is KPMG gevraagd om aanbevelingen te doen. De aanbevelingen zijn helder en hard, maar het college herkent zich daar wel in en is ermee bezig om daar gestalte aan te geven.

CDA (Peeters) hoorde eerst dat de wethouder een reactie van de Raad wilde op het aantal aanbieders, maar tegelijkertijd was de wethouder al bezig om het aantal terug te draaien zonder dat de Raad daarin gekend is. De fractie zou daar graag een reactie op ontvangen van de wethouder.

Wethouder Jongen geeft aan dat het feit dat hij ermee bezig is, niet betekent dat hij het aantal aanbieders terugdraait. Hij bereidt dat voor om het aan de Raad voor te leggen.

CDA (Peeters) hoort dat het College voorbereidingen treft om een voorstel aan de Raad voor te leggen. Eerder hoorde hij dat het College de reactie van de Raad wilde alvorens te acteren.

Wethouder Jongen concludeert dat het een semantische discussie is. Het College neemt de aanbevelingen van KPMG ter harte en is daarmee aan de slag gegaan. Maar de finale besluitvorming is aan de Raad. Wellicht was hij strak over de aantallen, maar de wethouder zat met het dilemma ten aanzien van de keuzevrijheid.

Groep Gunther (Gunter) informeert of de gemeente controleert wat arrangementen inhouden en in hoeverre er bij telefonische hulpverlening andere prijzen gelden dan bij hulp op locatie.

Wethouder Jongen antwoordt dat er wordt gecontroleerd of de zorgaanbieder het arrangement uitvoert en het resultaat aan het eind van de behandeling is gehaald. Het is aan de aanbieder zelf om te bepalen hoe hij het arrangement aanbiedt. De gemeente gaat niet na of dit telefonisch dan wel fysiek is. Verder worden van aanbieders accountantsverklaringen vereist.

PvdA (Slangen) constateert dat in de afgelopen tweeënhalve jaar de Raad zelf nog geen enkel voorstel heeft gemaakt. Het College laat de Raad instemmen met stukken die eigenlijk niet zo goed waren, of geeft de Raad niet alle informatie die nodig is om tot een verantwoord besluit te komen. Het alternatief is dat de Raad zelf allerlei voorstellen bedenkt waar vervolgens het College op mag reageren. Verder zegt de wethouder dat er goed op zaken wordt gereageerd. De fractie vraagt of het instellen van een controleprotocol omstreeks 2018 een goede reactie is op zaken die in 2015 en 2016 zijn gebeurd. De fractie vindt dat laat.

Wethouder Jongen is van mening dat het huidige controleprotocol goed is. Dat het eerder had moeten, kan hij nu niet meer veranderen.

LPM (Nuyts) vraagt of het klopt dat het College het aantal aanbieders wil terugdringen, waarbij de continuïteit van de zorg voorop blijft staan. Het College hoeft daarbij geen onmetelijk doch een redelijk aantal zorgaanbieders te hebben.

Wethouder Jongen bevestigt dat. De zorg moet centraal blijven staan.

PVM (Garnier) sluit zich aan bij de PvdA. Het College maakt Raadsvoorstellen. Als het aantal zorgaanbieders dusdanig groot wordt dat er geen goede controle meer kan worden uitgevoerd, mag de

Raad verwachten daarover te worden geïnformeerd. Die informatie heeft de Raad niet gehad.

Wethouder Jongen geeft aan dat alle aanbieders naar behoren worden gecontroleerd, hoewel dat veel ambtelijke capaciteit kost. Er wordt halfjaarlijks aan de Raad gerapporteerd over het aantal aanbieders. Het College voert uit wat de Raad heeft vastgesteld. KPMG constateert nu dat het aantal te groot is. Dat neemt het College ter harte en daar worden maatregelen op genomen.

GroenLinks (Korsten) sluit zich voor een deel aan bij de opmerkingen van CDA en PvdA. Op 27 februari 2014 zijn de kaders gemaakt voor de decentralisatie. Dat is zeseneenhalf jaar geleden en de meeste Raadsleden hebben die geschiedenis niet meegemaakt. Als in 2014 en 2015 een beleid wordt vastgesteld waarvan in 2017 of 2018 wordt ontdekt dat het ernstige schaduwzijden heeft, is het aan het College om dat probleem te signaleren en met voorstellen naar de Raad te gaan om het probleem te adresseren. Men kan niet verwachten dat de Raad, zonder die kennis, zelf voorstelt om het aantal aanbieders te beperken. De wethouder wekt die suggestie af en toe, maar dat zou geen goede rolverdeling zijn tussen College en Raad.

Wethouder Jongen neemt kennis van die mening.

CDA (Peeters) beluistert dat het KPMG-rapport het signaal was om naar de aanbieders te kijken. Dat is gekomen door een motie vanuit de Raad. Hij zoekt naar de proactieve houding van het College. Als het College in de uitvoering zaken tegenkomt die kunnen worden verbeterd, verwacht de fractie dat het College daar zelf op ageert. Nu is het pas door het KPMG-rapport gaan rollen.

Wethouder Jongen verklaart dat de begroting de afgelopen jaren, soms met houtje-touwtje, dekkend is gekregen. Vorig jaar kwam er plotseling een overschrijding van miljoenen euro's. Zonder zich daarachter te willen verschuilen, geeft de wethouder aan dat dit verband houdt met de landelijke systematiek dat dienstverleners tot twee jaar na dato zaken kunnen aanmelden. 54% van de hulpverlening gebeurt niet via de gemeente, doch rechtstreeks door huisartsen, gecertificeerde instellingen of de rechterlijke macht. De gemeente moet dat uitvoeren en dringt er bij aanbieders op aan om de hulp zo snel mogelijk in de systemen te zetten. Met een boeteprotocol, waar KPMG naar verwijst, was Maastricht al bezig. Afgelopen jaar zijn er acht boetes uitgedeeld (€ 75.000) voor te laat melden. Daar wordt op geacteerd, maar de wet bepaalt dat men tot twee jaar na dato facturen mag indienen.

PvdA (Slangen) wijst erop dat GroenLinks de vraag van CDA en PvdA herhaalde en dat die nog niet is beantwoord. Zij verzoekt de wethouder om een raadsvoorstel te noemen dat in de afgelopen jaren op dit thema is gekomen en misschien niet helemaal ideaal was. De raadsvoorstellen komen allemaal van het College. Geen enkele wethouder heeft de Raad erop gewezen dat de keuze voor een bepaald voorstel ook kon leiden tot problemen. Het is jammer dat de wethouder daar niet op wil reflecteren.

Wethouder Jongen neemt kennis van die mening. Gedane zaken nemen geen keer.

LPM (Nuyts) vraagt of de wethouder hier iets van heeft geleerd en in hoeverre hij daardoor zijn houding gaat veranderen.

Wethouder Jongen bevestigt dat. Het College is bezig met een actieplan en daar zal zijn wethouder Janssen op terugkomen.

50PLUS (Van Est) constateert dat de Raad verzoekt om over een bepaalde brug te gaan. Maar die is ingestort en het College geeft niet aan dat het onmogelijk is om die brug te nemen. Dat mist de Raad bij het College. De fractie zou het op prijs stellen als de wethouder dat toegeeft en ter harte neemt.

Wethouder Jongen stelt dat het College het initiatief heeft genomen tot het KPMG-onderzoek toen de problemen evident waren (bij de begrotingsbehandeling in 2019). Dat heeft geresulteerd in het nu voorliggende rapport. Het College heeft dus niet lijdzaam toegekeken. Toen de problemen evident structureel waren, is er ingegrepen. Het vooruitkijken, het prognosemodel, behoort tot de zaken die niet goed gaan en waar het College naar moet kijken. Daar moet de controle sterk worden verbeterd en daar is het actieplan ook op gericht.

GroenLinks (Korsten) constateert dat de wethouder problemen kennelijk wel ziet, maar ze niet als zodanig adresseert en voorlegt aan de Raad met scenario's voor een oplossing. Als de Raad er dan zelf naar vraagt, zijn de problemen al gezien en is het College al bezig om ze op te lossen terwijl de Raad niet heeft kunnen meedenken over de oplossingsrichting en het tempo. Dat is een cruciaal punt tussen Raad en College. Als de Raad er niet op kan vertrouwen dat het College dergelijke problemen ziet en aan de Raad meldt, gaat de samenwerking tussen Raad en College niet werken. Men kan niet verwachten dat de Raad dergelijke signalen gaat uitzenden, want dat is de rol van het bestuur. Het bestuur moet problemen adresseren en met de Raad bespreken. De fractie wil aan het gehele College de vraag stellen hoe het de relatie tot de Raad ziet.

Wethouder Jongen heeft twee dingen geleerd van het KPMG-rapport. Het eerste is dat er actie moet

worden genomen. Het College werkt aan een actieplan. Voorts realiseert de wethouder zich, met de wijsheid van nu, dat hij in het verleden onvoldoende heeft gecommuniceerd over de dingen waarmee hij binnen zijn domein bezig was om zaken op te lossen. De lering is dat hij de Raad daar eerder en intensiever bij moet betrekken. Hij vraagt zich nog af op welke manier hij dat moet doen. Er speelt immers veel in dit domein.

LPM (Nuyts) beluistert dat de wethouder lerend vermogen heeft. Zij vraagt of hij ook luistert naar ambtelijke signalen die worden afgegeven en voldoende ambtelijke expertise heeft om vooraf in te schatten welke voorstellen men beter niet kan doen aan de Raad omdat ze tot problemen kunnen leiden.

Wethouder Jongen bevestigt dat het College luistert naar de signalen die ambtelijk worden afgegeven. De wethouders in het Sociaal Domein, inclusief de wethouder Financiën, hebben wekelijks overleg om zaken af te stemmen en problemen te adresseren. Maar de wethouder heeft niet voldoende inzicht om te voorspellen wat er de komende maanden zal gebeuren. Daarvoor moet het College beter in controle komen. Het KPMG-rapport geeft hiertoe suggesties op het gebied van dataverwerking en organisatieontwikkeling. Maar als die plannen zijn uitgevoerd, zullen de tekorten in de Jeugdzorg niet verdwijnen. Het is een landelijk probleem waar vrijwel alle gemeenten mee te maken hebben.

PvdA (Slangen) hoorde dat een deel van de verwijzingen via de huisartsen loopt. Dan zal worden uitgevoerd conform doorverwijzing. Uit artikel 2.1 van de Jeugdwet haalt zij proactiviteit. Omdat er zoveel doorverwijzingen zijn, vraagt zij of wordt overwogen de huisartsen betrekken bij het opstellen van het integraal beleid. Wellicht kan daarmee ook de toestroom worden ingeperkt.

Wethouder Jongen antwoordt dat dit al gebeurt. Hij is in discussie met de huisartsen over de verwijzingen en er zijn praktijkondersteuners ingezet. Daardoor zijn de kosten jaarlijks met meer dan een half miljoen euro beperkt. De helft van de jongeren die bij de huisarts komen, hoeft niet meer te worden doorverwezen. Maar het levert financieel nog niet op wat het College voor ogen staat.

Groep Maassen (Maassen) informeert of de wethouder van Financiën bij de collega's in het Sociaal Domein eerder dan oktober 2019 het inzicht heeft gekregen dat het mis zou kunnen gaan.

De burgemeester geeft aan dat wethouder Aarts daar in zijn termijn op terug zal komen.

Wethouder Jongen vervolgt zijn termijn. Daarbij gaat hij in op acties om de kosten in te perken. Hij noemt onder andere Blauwe Zorg, krachtenbundeling, praktijkondersteuning bij artsen, kleine aanbieders laten samenwerken, één gezin – één plan – één regisseur, de 50-gezinnen aanpak, nauwe samenwerking met onderwijs om bij probleemsignalering snel met de ouders in overleg te kunnen gaan, afbouw van het aantal (dure) klinische bedden, nieuwe initiatieven in de zin van leefhuizen en gezinshuizen. Het College is dus bezig om de kosten te beperken. Dat levert nog niet de gewenste bezuinigingen op. Het KPMG-rapport gaat helpen om er beter grip op te krijgen.

GroenLinks (Korsten) vindt dat het College met hagel schiet op een groot probleem. Zij heeft gevraagd om een diepgaandere analyse. Het gaat erom te achterhalen waar de kosten vandaan komen, om welke groepen kinderen het gaat, waarom ze snel worden doorverwezen naar specialistische hulp, et cetera. De samenhang tussen de problematiek bij Jeugdzorg en de oplossingsrichting van de gemeente is niet duidelijk. De fractie wil graag een toezegging voor zo'n analyse voordat de bezuinigingsdiscussies starten.

Wethouder Jongen zal die analyse voor het zomerreces leveren. Hij zal de details daarover buiten de vergadering afstemmen.

PvdA (Slangen) merkt op dat de door de wethouder genoemde voorbeelden van acties al een tijd spelen. Het zijn geen resultaten van het KPMG-rapport, maar zaken die de gemeente al deed. Zij informeert of het KPMG-rapport daarmee voor de wethouder een bevestiging is dat het College op de goede weg zit. Of gaat het College, op grond van het KPMG-rapport zaken anders doen?

Wethouder Jongen ziet, op basis van het rapport, dat het College in de hulpverleningssfeer op de goede weg is. Maar naar de toekomst toe, om nog beter in control te komen, moeten er ook met de organisatie nog flinke stappen worden gemaakt. Daar is het College nu mee aan de slag.

LPM (Nuyts) vraagt wanneer de wethouder in de gaten had dat het financieel uit de hand ging lopen, wanneer hij daarover contact heeft gezocht met de wethouder van Financiën, en wanneer is besproken om daarmee naar de Raad te gaan. Voor raadsleden kwam het uit de lucht vallen.

Wethouder Jongen heeft niet de precieze datum, maar vlak voor de begrotingsbehandeling in 2019 werd het College geconfronteerd met een onverwachte tegenvaller van € 6,4 miljoen. Binnen een uur nadat de wethouders dat hoorden, gingen ze in overleg over de te nemen acties.

Senioren Partij Maastricht (Habets) wil specifiek weten welke stappen de wethouder gaat zetten. Tevens wil ze antwoord krijgen op de door haar fractie gestelde vragen. In hoeverre wordt erover gedacht om de beleidskaders van de inkoopstrategieën Jeugd en/of Wmo te herijken? Wanneer zijn hiervan de resultaten te verwachten? Is men van plan om inkoop, beleid en uitvoering beter op elkaar af te stemmen?

Wethouder Jongen geeft aan dat die vragen gedeeltelijk worden beantwoord door wethouder Janssen. Met de inkoopstrategie is het College volop bezig. Op 12 juni is een conferentie met de zorgaanbieders gepland. Dat zal dit najaar resulteren in een aangescherpte inkoopstrategie die aan de Raad zal worden voorgelegd.

Senioren Partij Maastricht (Habets) geeft aan dat de Raad het voorstel voor een nieuwe inkoopstrategie graag tegemoetziet. Zij informeert of de gesprekken zijn aangegaan naar aanleiding van het KPMG-rapport.

Wethouder Jongen verklaart dat ze al eerder in de pijlpijn zaten. Het zijn langlopende trajecten. Maar ze worden extra benadrukt door het KPMG-rapport.

Senioren Partij Maastricht (Habets) begrijpt dat er maatregelen worden genomen om de inkoop- en arrangementsproblematiek beter in control te krijgen. Haar fractie vraagt zich af of de juiste hulp wordt aangeboden bij de geconstateerde problematiek. Het is zaak om de juiste inzet te onderzoeken; ook bij de aanbieders en uitvoeringsmedewerkers. Daarbij gaat het erom of het aangeboden arrangement het juiste resultaat oplevert. Het is zaak om dit goed te monitoren, want anders hopt men van het ene naar het andere arrangement zonder voldoende resultaat.

Wethouder Jongen onderschrijft dat. Met de toegangsteams wordt daaraan gewerkt. Dat moet nog scherper gebeuren, want ook het College ziet de stapeling van arrangementen. De 50-gezinnen aanpak is bedoeld om dergelijke zaken gestalte te geven.

Senioren Partij Maastricht (Habets) vraagt wanneer de uitkomsten daarvan worden gepresenteerd.

Wethouder Jongen verklaart dat het een lopend proces is. Hij stelt voor om daar dit najaar, bij de bespreking van de inkoopstrategie, meer inzicht in te geven.

LPM (Nuyts) heeft eerder gevraagd of de wethouder voldoende expertise heeft op dit dossier, en voldoende capabel en slagvaardig is. Zij vraagt hoe het kon gebeuren dat de wethouder het tekort van € 6,5 miljoen niet eerder in de gaten had en in hoeverre dat bij een ander dossier opnieuw kan gebeuren.

Wethouder Jongen verduidelijkt dat het bedrag uit de lucht kwam vallen omdat de aanbieders allemaal laat rapporteren. Voordat het College wist dat er tekorten ontstonden, zijn boeteprotocolen ingevoerd om hen te dwingen op tijd te rapporteren. Een aantal dingen waren niet op orde. De acties worden erop geënt om dat in de toekomst te vermijden.

LPM (Nuyts) stelt dat er een budget is waarbinnen men moet blijven. Kennelijk heeft men buiten het budget om opdrachten gegeven.

Wethouder Jongen benadrukt dat er geen budget is. Het is een opneindregeling waar burgers een beroep op kunnen doen.

PVM (Garnier) vraagt wat dit met de wethouder doet. De wethouder heeft de regie, maar de tekorten vallen uit de lucht. Er zijn te veel zorgaanbieders en de gemeente heeft geen controle meer.

Wethouder Jongen bestrijdt dat het College niet in control is. Maar de wet bepaalt dat het een opneindregeling is. Daar moet het College zich aan houden. Hij is niet gelukkig met de landelijke regelingen. Belangrijkste is echter dat de zorg wordt gecontinueerd. Er moeten inderdaad verbeterzaken worden ingezet om dat in de toekomst te vermijden.

PVM (Garnier) is van mening dat het niet onder controle is, zolang het huishoudboekje niet op orde is.

PvdA (Slangen) verwijst naar de brief enkele weken geleden over het tekort in de jaarrekening 2019. De jaarrekening is nog niet aangeleverd, hoewel dat gisteren zou gebeuren. De fractie vraagt of de wethouder de Raad kan verzekeren dat het tekort bij € 6,4 miljoen blijft.

Wethouder Aarts verklaart dat de aanlevering van de jaarrekening met enkele dagen is uitgesteld omdat de accountant nog opmerkingen had.

Wethouder Jongen kan niet garanderen dat het tekort blijft bij € 6,4 miljoen.

LPM (Nuyts) is van mening dat, ook bij een opneindregeling, de begroting niet in gevaar mag komen. De gemeente kan zich geen onverwacht tekort van € 6,5 miljoen permitteren omdat informatie bij zorgaanbieders zou liggen. Zij vraagt of de gemeente de plicht had om periodiek de stand van zaken op te vragen bij de zorgaanbieders. Voorts vraagt zij naar de huidige stand van het tekort en van de

jaarrekening.

Wethouder Jongen stelt dat de gemeente maandelijks bij zorgverleners aandringt op cijfers. Maar zij beschikken daar ook niet over.

PVM (Garnier) kan moeilijk financiële gegevens halen uit het KPMG-rapport. Hij vraagt of daarvoor is gekozen.

Wethouder Jongen verklaart dat dit niet het geval is en wijst erop dat de Raad zelf heeft meegewerkt aan de opdracht. Er is niet gevraagd om een financieel rapport, maar om een analyse van de tekorten.

PVM (Garnier) vindt het logisch dat daar ook een financiële analyse bij hoort.

PvdA (Slangen) gelooft niet dat de wethouder geen kennis heeft over het huidige tekort in de jaarrekening. Als het € 6,4 miljoen of minder is, kan de wethouder dat gewoon zeggen. Zij vraagt of het klopt dat het tekort in de jaarrekening hoger is.

Wethouder Aarts heeft eerder gewaarschuwd voor het geven van verschillende cijfers op verschillende momenten. Desgevraagd heeft hij de Raad eerder al indicaties gegeven, met de opmerking dat de definitieve cijfers kunnen afwijken. De voorlopige cijfers, die nog aangepast kunnen worden door de accountant, geven een voorlopig negatief resultaat op het Sociaal Domein aan van € 3,17 miljoen.

LPM (Nuyts) wil duidelijkheid over het tekort. Het College heeft zich voorbereid op de vergadering en de Raad heeft recht op goede antwoorden. Zij vraagt nogmaals wat het tekort is.

Wethouder Aarts wijst erop dat men in deze vergadering niet de rekening 2019 zou bespreken, doch het KPMG-rapport. Dit bedrag komt bij het resultaat dat in 2019 is gemeld. Dit is een verder tekort. De wethouder kan niet zien of het alleen Jeugdzorg is of Wmo. Daarnaast krijgt de Raad binnenkort het uitvoeringsbeeld toegestuurd. Daarin staan ook nieuwe financiële gegevens.

PvdA (Slangen) beaamt dat de omvang van het tekort niet het onderwerp is van deze vergadering. Er is gezegd dat het College in control is, maar in 2019 ook werd verrast. Omdat de jaarcijfers niet op het aangegeven moment zijn verschenen, vroeg zij zich af of er opnieuw een verassing zou zijn. Het is onduidelijk of het bedrag van € 3,5 miljoen geldt voor de gehele jaarrekening of voor het Sociaal Domein. Eerder was € 6,4 genoemd voor het Sociaal Domein.

Wethouder Aarts verduidelijkt dat het een extra nadeel is. In de stukken staat: verschil Sociaal Domein € 3,17 miljoen. De inhoudelijke verklaring moet de Raad aan de inhoudelijke portefeuillehouder vragen.

De burgemeester stelt voor om de termijn van wethouder Jongen af te ronden.

Senioren Partij Maastricht (Habets) vraagt of er periodiek zicht is op de gelden die nog ter declaratie openstaan bij aanbieders.

Wethouder Jongen antwoordt dat dit niet het geval is in die mate die met de vraag wordt bedoeld. Dat is nog niet paraat, maar het College acteert daar nu wel op.

Senioren Partij Maastricht (Habets) informeert wanneer de wethouder dat inzicht verwacht te hebben.

Wethouder Jongen hoopt dat dit binnen vier maanden het geval is.

GroenLinks (Korsten) had moeite met de opmerking van de wethouder dat er geen budget is voor Jeugd. Er is altijd een budget. Voordat het jaar begint, wordt er een raming gemaakt op basis van prognoses. In dit geval kan het budget wellicht niet 100% kaderstellend zijn. De fractie begreep van de wethouder Financiën dat wethouder Jongen aanspreekbaar is op het onder controle houden ervan. Maar die zegt dat er geen budget is en dat hij geen controle heeft. De fractie vraagt zich af hoe het College de termen budget en budgetverantwoordelijkheid heeft gedefinieerd en wie op welk moment het signaal afgeeft dat de begroting niet kan worden gerealiseerd.

Wethouder Jongen geeft aan dat er een misverstand is over het budget. Er is sprake van een openeindregeling. Uiteraard is er wel een budget en wethouder Jongen is verantwoordelijk voor het budget Jeugdzorg. Toen er onverwachte tekorten boven water kwamen, heeft hij meteen actie ondernomen. Daartoe wordt nu met spoed een verplichtingenadministratie ingericht. Eigenlijk zou dat niet nodig moeten zijn, want de wethouder ging ervan uit dat Zorgnet alle benodigde informatie zou leveren.

50PLUS (Van Est) verzoekt de wethouder om uit te leggen wat hij verstaat onder "in control". Aangezien wordt aangegeven dat het College er nog lang niet is, zou hij niet willen spreken van in control zijn.

Wethouder Jongen bedoelt met in control zijn dat de zorg wordt geleverd die wordt gevraagd, dat de gemeente weet waar het geld aan is uitgegeven, en dat is gecontroleerd of de uitgaven conform de regelgeving waren. Daarin is het College in control. Maar dat is niet voldoende om de omvang van de tekorten te voorspellen en daarop te acteren. Het KPMG-rapport wijst erop dat de gemeente daarin tekortschiet.

50PLUS (Van Est) heeft een andere definitie van in control zijn en stelt dus andere verwachtingen aan wethouders.

LPM (Nuyts) leest in het voorlopige rekeningresultaat 2019 het resultaat Sociaal Domein op € 9,2 miljoen nadelig. Eerst werd € 3 miljoen genoemd, en vervolgens € 6,5 miljoen. De fractie vraagt zich af hoe dat kan als het College in control is. Verder hoeft, naar de aanbieders van diensten, niet gecommuniceerd te worden dat de regeling een open einde heeft. Bij het inkopen van de diensten kan duidelijk worden afgesproken tot hoe ver het budget gaat. Gevraagd wordt of dat inderdaad is gebeurd.

Wethouder Jongen verklaart dat er geen lumpsum is gegeven waarbinnen de zorg moet worden verleend. Een budgetplafond zou betekenen dat de aanbieder geen hulpvragen meer kan aannemen zodra het plafonds is bereikt. Daar is tot nu toe niet voor gekozen. De zorg wordt gecontinueerd. Op dit moment is er onvoldoende sturingsinformatie naar de toekomst toe om tot zo'n keuze te komen.

De burgemeester verzoekt wethouder Janssen om in de eerste termijn te reageren op de vragen.

Wethouder Janssen gaat in op de organisatorische vragen over het rapport. Alvorens die te beantwoorden, blikt hij kort terug op de afgelopen vijf jaar. Met de start van de drie decentralisaties, heeft de organisatie veel te verwerken gehad. De materie is complex en er is een veelvoud aan opeenvolgende veranderingen. Een organisatie moet daarin mee veranderen. Sinds 2015 zijn, keer op keer, organisatieveranderingen doorgevoerd. Bij de inrichting in 2015 zijn twee uitgangspunten gehanteerd: de zorgcontinuïteit en de interne inrichting. Om de transformatie mogelijk te maken heeft de organisatie vanaf het begin verbeteringen doorgevoerd. In 2017 was er een intensivering, met name gericht op Inkoop. Gegeven de opgave die Maastricht voor de regio Zuid-Limburg had, is Inkoop toen versterkt. Ook is toen overgestapt op een integrale gebiedsgerichte aanpak. Na een pilot is die werkwijze in mei 2019 volledig doorgevoerd, in combinatie met de 50-gezinnen aanpak. Sinds 2019 is de gemeente ook bezig met een veranderprogramma waarbij nog verder wordt ingezet op verbeteringen in de organisatie om in te spelen op de inhoudelijke en de bedrijfsmatige uitdagingen. De gewenste ontwikkeling vergt echter een lange adem. KPMG constateert dat er in de cultuur dingen moeten veranderen. Een cultuurverandering kost vijf tot zeven jaar. Dat vraagt dus uithoudingsvermogen. De prioriteit lag in het begin met name bij de continuïteit van de zorg: degenen die zorg nodig hadden, hebben daadwerkelijk zorg ontvangen. Het Sociaal Domein is een onderdeel van de organisatie en staat niet op zichzelf. De portefeuille P&O kijkt naar de gehele organisatie. Maastricht heeft een loyale ambtelijke organisatie met weinig verloop; zeker in het Sociaal Domein. De stad en de burgers verdienen een organisatie die de werkzaamheden zo effectief en efficiënt mogelijk verricht en past bij de huidige tijd. Dat is een organisatie die vraag- en opgavegericht is. Daar is de gemeente naar op weg. In de afgelopen vier jaar zijn stappen gezet. Indien de Raad daar behoefte aan heeft, kan de wethouder in de tweede termijn alle acties benoemen. Met een aantal acties was de gemeente al sinds medio 2019 bezig, zoals het verbinden van beleid en uitvoering, meer data-gestuurd werken, budgethouderschap, sterker sturen op resultaten, en minder aanbieders. Het College wist dat op bepaalde onderdelen verbeteringen nodig waren, maar de conclusies van KPMG maken de noodzaak tot veranderen nog indringender. Ze kwamen hard binnen bij de wethouder. In de aanbestedingsbrief van 7 februari is toegezegd de Raad snel te informeren over de voortgang. Het College is hard aan de slag gegaan, maar nog niet alles is voldoende uitgekristalliseerd om het al met de Raad te delen. Vergeten is om de Raad een uitstelbericht te sturen. De wethouder biedt zijn excuses daarvoor aan. De Raad zal vanaf nu worden meegenomen in de ontwikkelingen en zal de stukken op korte termijn ontvangen.

Met de overdracht van de 3 D's naar de gemeenten, heeft Maastricht stevige organisatieveranderingen doorgevoerd en verbeteringen aangebracht. Dat is echter nog lang niet klaar. Dat concludeert ook KPMG. Het College heeft ontdekt dat de oude sturingsfilosofie in de organisatie niet helpt. De scheiding door beleid en uitvoering, die onder andere door KPMG als één van de kritieke punten wordt benoemd, was al eerder geconstateerd door het College. Ook het veranderprogramma Sociaal is daarop gericht. Dat zijn, net als datagestuurd werken, belangrijke acties om ervoor te zorgen dat het College de benodigde sturingsinformatie sneller en beter heeft. Het vergt ingrijpen in de processen, de systemen en de structuur. Dit was al ingezet voor het KPMG-onderzoek. Maar het kost veel tijd en vergt een cultuurverandering. Momenteel wordt een bureau aangetrokken om de gemeente te ondersteunen bij deze operatie.

LPM (Nuyts) vraagt of er binnenkort een portefeuillewisseling volgt, aangezien beleid en uitvoering nu nog zijn gespreid over verschillende wethouders.

Wethouder Janssen antwoordt dat er bij de wethouders geen sprake is van scheiding tussen beleid en uitvoering. De opmerkingen hierover van KPMG betroffen de verantwoordelijkheden van de afdelingen Inkoop, Beleid en Uitvoering. Momenteel ligt de budgetverantwoordelijkheid bij Beleid, terwijl Uitvoering de uitgave van budgetten doet. Daardoor weet de budgethouder niet hoeveel er wordt uitgegeven, terwijl

de uitvoerders niet weten hoeveel ze mogen uitgeven. Er wordt voor gezorgd dat die zaken bij elkaar komen.

GroenLinks (Korsten) vraagt of het klopt dat de problemen zich niet beperken tot het Sociaal Domein. Zij constateert dat de wethouder bevestigend knikt. Verder verzoekt zij om in enkele steekwoorden aan te duiden wat de huidige en de gewenste cultuur is.

Wethouder Janssen noemt de huidige organisatie klassiek, regel-gedreven, ambtelijk. Het is de bedoeling om tot een meer opgave-gerichte organisatie te komen. Die benadert de opgaven niet per deelgebied, doch integraal. De wethouder knikte om te bevestigen dat het probleem breder is dan de Sociale Dienst. Dat heeft te maken met de huidige sturingsfilosofie: op meerdere plekken in de organisatie zijn budgetten niet op dezelfde plaats belegd als de uitvoering.

PvdA (Slangen) vraagt of het College, naar aanleiding van het KPMG-rapport heeft overwogen om het Sociaal Domein (dat nu over drie wethouders is verdeeld) bij één wethouder te beleggen. Verder vraagt zij of wethouder Janssen het jammer vindt dat bij de totstandkoming van het KPMG-rapport niet is gesproken met de mensen op de werkvloer.

Wethouder Janssen verklaart dat niet is besproken over het beleggen van het Sociaal Domein bij één wethouder. Het College staat nog steeds achter de opsplitsing. Het wordt een heel zware portefeuille als de drie onderdelen bij dezelfde persoon gelegd zouden worden. De onderdelen zijn zeer complex en het is verantwoord om de verdeling over drie portefeuillehouders voort te zetten. De wethouders op het Sociaal Domein hebben wekelijks overleg, waarin ze hun zorgen delen en zaken oplijnen. De heer Janssen heeft de verantwoordelijkheid over de organisatie. Het Sociaal Domein is verdeeld over meerdere portefeuillehouders. Ieder van hen is verantwoordelijk voor zowel beleid als uitvoering op de eigen portefeuille.

LPM (Nuyts) heeft het beeld dat de wethouders elk hun eigen afdeling hebben en elkaar niet aanspreken: de één gaat over financiën, de ander over beleid en de derde over uitvoering. Zij vraagt of dat beeld klopt.

Wethouder Janssen verduidelijkt dat de wethouder Financiën het totale financiële beeld overziet. Binnen de eigen portefeuille heeft elke wethouder de verantwoordelijkheid voor beleid, uitvoering en de daarbij horende financiën.

GroenLinks (Korsten) merkt ten aanzien van de cultuurverandering op dat er al drie of vier jaar lang wordt gesproken over opgavegericht en integraal werken. Het lukt kennelijk niet om dat goed in de organisatie ingebed te krijgen. Zij informeert waarom het zo lang duurt om tot zo'n professionele organisatie te komen en in hoeverre dat te maken heeft met het ontbreken van het duidelijk aangeven van richting binnen de organisatie. Daarnaast vraagt zij of de verdeling van portefeuilles moet samenhangen met de visie op de prioriteiten in het Sociaal Domein.

Wethouder Janssen verklaart dat dit laatste al gebeurt. Als dat verder moet worden verbeterd, verneemt hij dat graag. Verder wijst hij erop dat de organisatie zeer loyaal is en ook heel veel dingen goed doet. Ook hier is ruimte voor verbetering. De wethouder verwacht dat het zal lukken om de slag te maken naar opgavegericht werken. Dat is al ingezet bij Sociale Zaken (integrale gebiedsgerichte teams en de 50-gezinnen aanpak). Men ziet dat het daar begint te werken. Het is van belang dat medewerkers een referentiekader hebben en zien dat het inderdaad anders kan. De teams laten ook zien dat het zeer goed werkt om de budgetverantwoordelijkheid te leggen op de plaats waar het geld wordt uitgegeven. Dat moet de mond-op-mondreclame leveren waardoor het in de organisatie gaat lukken.

PvdA (Slangen) heeft nog geen antwoord gehad op de vraag of de wethouder het jammer vindt dat KPMG niet heeft gesproken met mensen op de werkvloer.

Wethouder Janssen zou het waardevol vinden om te weten wat die mensen het College te vertellen hebben. Het is echter de vraag of dat in de opdracht was inbegrepen.

LPM (Nuyts) is er voorstander van dat, bij de wethouders, beleid en uitvoering in één hand liggen. Zij stelt voor om het Sociaal Domein op te knippen in onderdelen. Verschillende onderdelen kunnen worden verdeeld over verschillende wethouders die voor het desbetreffende deel de verantwoordelijkheid dragen voor zowel beleid als uitvoering.

Wethouder Janssen verklaart dat dat de huidige situatie is. Eén wethouder is verantwoordelijk voor beleid en uitvoering rondom Jeugd, een ander voor Participatie en een derde voor Wmo.

Senioren Partij Maastricht (Habets) beluistert dat Inkoop onder de loep wordt genomen. Zij informeert wanneer de Raad informatie over de uitwerking tegemoet kan zien.

Wethouder Janssen verduidelijkt dat in 2017 een drastische wijziging heeft plaatsgevonden. Op dit moment wordt gekeken naar het Sociaal Domein in z'n totaliteit.

Senioren Partij Maastricht (Habets) doelde op de afstemming tussen houders van budgetten voor beleid, ontwikkeling en inkoop alsmede het medewerkers bewuster maken van budgetten.

Wethouder Janssen geeft aan dat dit de onderdelen van het veranderplan betreft. Er staat bij drie bureaus een vraag uit om Maastricht te helpen bij de realisatie van het veranderprogramma. Dat is immers een flinke klus die specifieke kennis en kunde vraagt. De wethouder biedt aan om de Raad in juni te informeren over de verwonderpunten van de gemeentesecretaris en de daaruit volgende ontwikkelagenda voor de gehele organisatie. In juli kan hij de Raad informeren over de benchmark aangaande de formatie en de kosten voor de totale organisatie. Daarbij gaat het erom of de gemeente, gezien de opgave, op de juiste plekken de juiste aantallen mensen heeft. Het College heeft nog geen kennis kunnen nemen van dat onderzoek omdat het nog moet worden opgeleverd. In september zou de wethouder de Raad kunnen bijpraten over de stand van zaken wat betreft de uitvoering van het veranderplan in het Sociaal Domein. De wethouder kan vervolgens de input van de Raad meenemen. Hij wil graag bespreken hoe men gezamenlijk de uitdaging kan aangaan. In dit verband noemt de wethouder ook het noodplan op het gebied van Jeugdzorg. Het plan moet meer inzicht geven in de cijfers en de verplichtingenadministratie zodat er beter kan worden gestuurd op de uitgaven. Daarvan verwacht hij in september al resultaten te zien. Ook daarin wil de wethouder de Raad meenemen.

Senioren Partij Maastricht (Habets) verzoekt om een overzicht van de zaken die bij de verschillende wethouders onder handen zijn en op welke termijn de Raad daarover wordt geïnformeerd.

Wethouder Janssen zegt zo'n overzicht toe.

CDA (Peeters) informeert of de acties zich, behalve op Jeugd, ook richten op andere onderdelen van het Sociaal Domein waaronder Wmo en Participatie.

Wethouder Janssen verklaart dat men dit het liefst in één keer zou doen, maar daar ligt de focus momenteel niet. Dat heeft ook te maken met de mate waarin de gemeente inzicht behoeft in de drie domeinen. Er is voor gekozen om Jeugd als eerste te doen, maar de ervaringen en werkzaamheden kunnen vervolgens worden benut voor de andere domeinen. Uiteraard wil het College op alle drie maximaal inzicht in de uitvoeringscijfers.

Senioren Partij Maastricht (Habets) merkt op dat alle wethouders hun eigen verantwoordelijkheid hebben en hun eigen plannen maken. Zij ontvangt graag een overzicht van de acties die zijn opgepakt naar aanleiding van het KPMG-rapport, de acties die al liepen voordat het KPMG-rapport verscheen en het moment waarop de Raad de resultaten tegemoet kan zien. De fractie vraagt waarom zo'n overzicht nog niet eerder is verstrekt.

Wethouder Janssen zal daartoe een uiterste inspanning doen.

PVM (Garnier) informeert of de wethouder de resultaten van het KPMG-onderzoek volledig onderschrijft.

Wethouder Janssen verwijst naar de aanbiedingsbrief: daarin stond dat het College de aanbevelingen van KPMG volmondig overneemt.

PvdA (Slangen) verwacht dat de gemeente, zonder informatie van de zorgaanbieders, weinig kan sturen op uitvoering. De zorgaanbieders hebben informatie over problematiek, instroom, het aanslaan van behandelingen en arrangementen, et cetera. Die informatie heeft het College nodig om goed beleid te kunnen maken. Zij vraagt of op dat punt ook een verbeteringslag is voorzien.

Wethouder Janssen verklaart dat het College ook op zoek is naar mogelijkheden om die informatiestromen te verbeteren.

GroenLinks (Korsten) vraagt of het veranderplan Sociaal Domein hetzelfde is als het actieplan dat in de brief van 7 februari werd aangekondigd. Zij had gehoopt dat het actieplan zou gaan over transformatie van de organisatie en het veranderplan een schets zou bevatten van een visie op het Sociaal Domein.

Wethouder Janssen onderscheidt de ontwikkeling van de organisatie in z'n totaliteit en het veranderprogramma Sociaal Domein (wat in de brief is aangegeven als actieplan). Wethouder De Graaf zal ingaan op de vragen over de visie.

LPM (Nuyts) vraagt wat het College gaat doen om de integraliteit te bevorderen. Verder spreekt zij haar zorgen uit over het feit dat er een openeindregeling is waarbij aanbieders twee jaar de tijd hebben om te declareren. Zij vraagt wat de wethouder daaraan gaat doen.

Wethouder Janssen legt uit dat de integraliteit op meerdere manieren kan worden bekeken. Integraliteit in de zin van beleid, inkoop en uitvoering maakt deel uit van het veranderplan Sociaal Domein: die onderdelen worden bij elkaar gebracht. Aan de integraliteit van de pijlers binnen het Sociaal Domein (Jeugd, Participatie, Wmo) wordt gewerkt via de integrale gebiedsgerichte teams en in de 50-gezinnen aanpak. De afrekening van arrangementen is de verantwoordelijkheid van de inhoudelijke wethouder. De

coördinerend wethouder richt zich enkel op de organisatie.

PvdA (Slangen) verzoekt om te concretiseren hoe de informatieverstrekking van zorgaanbieders aan de gemeente kan worden verbeterd. Zij is benieuwd in welk stadium het College hiermee is.

Wethouder Janssen wordt hiermee overvraagd. Hij komt daar in de tweede termijn op terug.

PVM (Garnier) acht het in deze situatie belangrijk dat de drie wethouders van het Sociaal Domein nog meer in coöperatie samenkomen om het veranderingsproces in gang te zetten.

Wethouder Janssen verklaart dat dit al gebeurt. Het veranderprogramma Sociaal Domein gaat over een tiental sporen die bij verschillende portefeuillehouders worden uitgezet en daarover hebben ze met regelmaat overleg. Verder is er elke week sociaal-breed portefeuillehoudersoverleg om te praten over de uitdagingen in de eigen portefeuille en over de integrale opgave. Op basis van onder andere de werkdruk, wordt afgesproken wie op bepaalde onderdelen de coördinatie uitvoert.

50PLUS (Van Est) vindt het lastig om te overzien welke punten bij welke plannen behoren. Hij verzoekt het College om daar in één overkoepelend document inzicht in te geven.

Wethouder Janssen zal dat overzicht toezenden. Ter afsluiting van zijn termijn, gaat de wethouder kort in op de Participatiewet. Die lijkt aan de aandacht te ontsnappen omdat zich daar geen grote problemen voordoen. Maar door de coronacrisis wordt er de komende tijd een groter beroep op deze wet verwacht. De Raad wordt daarvan op de hoogte gehouden. Zodra er signalen zijn dat het niet goed gaat, komt de wethouder daarop terug.

De burgemeester schorst de vergadering enkele minuten en geeft dan het woord aan wethouder De Graaf voor haar eerste termijn.

Wethouder De Graaf deelt de mening dat de gemeente niet alle schuld bij het Rijk kan leggen. Maastricht moet daarbij ook naar zichzelf kijken, maar wil de rol van het Rijk zeker niet kleiner maken dan hij is. Het abonnementstarief leidt tot extra groei die de gemeente niet helpt bij de uitvoering van de Wmo. Door de aanzuigende werking wordt het ingewikkelder om te sturen. Het zou helpen als de gemeente inkomensafhankelijke bijdragen kan heffen. Maastricht brengt de aanzuigende werking continu onder de aandacht van het Rijk en heeft gevraagd om te komen meten.

Senioren Partij Maastricht (Habets) vraagt of het mogelijk is om te bepalen of mensen op 110% van het sociaal minimum zitten, en degenen die meer hebben het wettelijke bedrag van € 19 te laten betalen.

Wethouder De Graaf concludeert dat de korting dan alleen zou gelden voor mensen met een inkomen lager dan 100% van het sociaal minimum. Dat heeft weinig nut. In de praktijk zijn de huishoudens die van het abonnementstarief worden uitgezonderd tevens de huishoudens met een iets hoger inkomen.

PVM (Garnier) informeert of de gemeente, juridisch gezien, mag afzien van het abonnementstarief en de oude formule kan blijven hanteren.

Wethouder De Graaf antwoordt dat dit niet mag. Wel mag de gemeente bepaalde zaken inrichten als algemene voorziening. Het ligt het er dus aan hoe de gemeente de dingen organiseert.

De burgemeester verzoekt om vragen en antwoorden te beperken tot het KPMG-rapport.

PVM (Garnier) wijst het erop dat het abonnementstarief raakvlakken heeft met het KPMG-rapport.

Wethouder De Graaf merkt op dat de andere wethouders al zijn ingegaan op de veranderingen in de organisatie. Het College komt nog met het veranderprogramma naar de Raad, maar er moet vanuit de ambtenarij eerst een vertaalslag worden gemaakt zodat het voor de Raad een duidelijk en samenhangend pakket wordt. In het Sociaal Domein wordt ook een inhoudelijke beweging gemaakt. Dingen in de organisatie worden aangepakt vanwege de inhoudelijke beweging die het College wil maken. Nu heeft men een aantal keren gemerkt dat het niet werkt.

PvdA (Slangen) vraagt wat de wethouder bedoelt met de zin dat het niet werkt.

Wethouder De Graaf licht toe dat het College aan de voorkant integraal en dicht bij de burger wil werken. Met betrekking tot de organisatieontwikkeling is opgemerkt dat de inrichting niet functioneel is. De manier waarop het College de organisatie wil veranderen, heeft ook te maken met de inhoudelijke veranderingen die het Sociaal Domein doormaakt. Dat moet op elkaar aansluiten en daartoe zijn bepaalde veranderingen gedaan. Het College zou nog beter kunnen uitleggen waarom het die veranderingen doorvoert. Dat is wat anders dan een nieuwe visie ontwikkelen. Het College heeft immers al visies, bijvoorbeeld de Sociale Visie Maastricht Heuvelland. Ook die koppeling kan beter worden gemaakt.

PvdA (Slangen) beluistert dat de wethouder dicht bij de burger wil gaan. Tegelijkertijd wordt echter in

het scenario uitgegaan van een bezuiniging op de adviescommissies. Bovendien ziet de fractie geen beweging in de richting van de burgers. Zij vraagt hoe de uitspraak van de wethouder te zien in het licht van dit scenario.

Wethouder De Graaf verklaart dat die koppeling moet worden gemaakt bij de bezuinigingsdiscussie.

GroenLinks (Korsten) beluistert dat de veranderingen in de organisatie moeten passen bij de visie over de wijze waarop het Sociaal Domein moet worden ingericht. Daarbij moet eerst de visie helder worden neergezet. De fractie vraagt hoe concreet en hoe diep die visie wordt uitgewerkt. Dichter naar de burger toe gaan, betekent meer de wijken in trekken. Het integraal gebiedsgericht werken moet steviger worden neergezet en moet worden uitgebreid. In de uitwerking van de visie verwacht de fractie bijvoorbeeld te lezen of elke wijk zo'n integraal gebiedsgebonden team krijgt, wie daarin zitten, wat hun budgetten en bevoegdheden zijn. De vraag is hoe het College dichter naar de burger wil gaan, hoe ver het College daarmee al is gevorderd en wat het verdere tijdspad is.

Wethouder De Graaf verklaart dat momenteel allerlei processen langs en door elkaar heen lopen. Het Sociaal Domein is immers heel groot en er speelt van alles. Als het plan wordt voorgelegd aan de Raad, moet duidelijk worden aangegeven wat de verbinding is met de inhoudelijke doelen. Dat is nu nog niet voldoende gebeurd.

50PLUS (Van Est) praat liever over een concreet plan dat op tafel ligt in plaats van abstracte visies en voornemens. Wat er wordt gezegd klinkt goed, maar het wordt niet uitgevoerd. Hij verzoekt het College om een concreet plan aan te leveren dat laat zien wat de consequenties zijn voor de burgers en de organisatie.

Wethouder De Graaf concludeert dat de boodschap helder is.

PVM (Garnier) vraagt naar de herijking van het Gemeentefonds.

Wethouder De Graaf antwoordt dat het onderzoek hiernaar nog loopt. Zeer recent heeft KPMG een rapport uitgebracht over de macrobudgetten en de landelijke ontwikkeling in het Sociaal Domein. Dat rapport kan, evenals een aantal andere landelijke rapporten, met de Raad worden gedeeld. Het ligt in lijn met de vraag over het Gemeentefonds.

GroenLinks (Korsten) vraagt naar een concrete beschrijving van de Maastrichtse Maat. De fractie ontvangt die graag voor de behandeling van de bezuinigingsvoorstellen.

Wethouder De Graaf verklaart dat Maastrichtse Maat in de definitie die het College en KPMG, binnen het Sociaal Domein hebben gehanteerd, neerkomt op alles wat bovenwettelijk is.

GroenLinks (Korsten) wil graag weten hoe de Maastrichtse Maat nu wordt gebruikt, met welk doel, voor welke doelgroep, en met welk budgetten. Zij verzoekt om de Raad daarover schriftelijk uitleg te sturen.

Wethouder De Graaf beluistert dat de Raad wil weten waarom het College op bepaalde punten bovenwettelijk inzet heeft. Zij zou dat in de bezuinigingsdiscussie willen bespreken.

PvdA (Slangen) stelt dat de discussie lastig wordt als er geen duidelijkheid bestaat over wat de Maastrichtse Maat is, wat de maat inhoudt, waar hij wordt toegepast, en wat het extra kost. Qua kosten spreekt KPMG over € 2 ton, terwijl elders een bedrag van € 34 miljoen werd genoemd. Het College wordt verzocht om de bedragen te controleren en de Raad te informeren over de uitkomsten daarvan. Tevens vraagt de fractie om een visie van het College op de Maastrichtse Maat. Het College zegt zelf dat het aanpassing van de Maastrichtse Maat niet gewenst vindt. Gevraagd wordt wat het College daar precies mee bedoelt.

Wethouder De Graaf herhaalt dat het College de Maastrichtse Maat interpreteert als dat wat bovenwettelijk is. Zij zal nog kijken naar het verschil in bedragen.

D66 (Pas) vindt de uitleg over de Maastrichtse Maat nog niet helder. Hij verneemt graag wat de visie van het College is op de Maastrichtse Maat.

SAB (Gorren) vindt dat het College geen visie hoeft te geven op de Maastrichtse Maat. De Raad heeft die immers zelf in het leven geroepen om te voorkomen dat mensen buiten de boot vallen. Dus de Raad moet er nu een visie op geven.

De VVD (Severijns) wil graag weten hoe het bedrag van € 34 miljoen is samengesteld. Daarmee krijgt de Raad een beeld van wat er naar mening van het College onder de Maastrichtse Maat valt.

CDA (Peeters) vindt de gegeven definitie (alles wat bovenwettelijk is) erg breed. De vraag is dan of de Maastrichtse Maat als term benoemd moet blijven in de Collegestukken. In de onderlegger wordt die term gebruikt als een criterium, op grond waarvan een maatregel al dan niet wordt geaccepteerd. Er zit dus

een inhoudelijk aspect achter. De fractie is vooral geïnteresseerd in dat inhoudelijke aspect.

Wethouder De Graaf deelt de vraag of de term Maastrichtse Maat in de Collegestukken benoemd moet blijven. Het klopt dat die term in de Raad is ontstaan omdat de wens leefde op bepaalde punten wat bovenwettelijks te doen. De definitie “alles wat bovenwettelijk is” zal niet helpen in de discussie. De Raad wil een duiding geven aan de maat, hetgeen een subjectieve discussie is.

D66 (Pas) wil weten wat het College ziet als de Maastrichtse Maat, maar heeft ook de Raad opgeroepen om antwoord te geven op die vraag. Hij deelt de mening van SAB dat het uiteindelijk aan de Raad is om de Maastrichtse Maat te bepalen.

PvdA (Slangen) stelt dat de Raad alles wat bovenwettelijk is met elkaar kan bespreken. Uit de stukken begrijpt de fractie dat het College niet wil bezuinigen op bovenwettelijke zaken. Zij vraagt of dat inderdaad het Collegestandpunt is.

Wethouder De Graaf stelt dat die conclusie per voorstel moet worden gelezen. De tekst duidt erop dat voor het desbetreffende voorstel, verandering van de bovenwettelijke inzet niet gewenst is. Het College zal nog op dit punt terugkomen en dan ook ingaan op de vragen over het bedrag.

PVM (Garnier) begrijpt dat de Raad de Maastrichtse Maat zelf heeft geformuleerd. De Raad zou er dus opnieuw naar moeten kijken.

Wethouder De Graaf bevestigt dat. In het kader van de bezuinigingsdiscussie, raadt zij dat aan.

PvdA (Slangen) wijst erop dat het College zelf in de stukken spreekt over de Maastrichtse Maat. Voordat haar fractie zich kan uitspreken over de visie van het College op die maat alsmede de bijbehorende bezuinigingen, wil zij weten wat die visie inhoudt. Daarna is het aan de Raad om die visie verder te bespreken.

SAB (Gorren) kan zich zowel in de oproep van PvdA als de oproep van de PVM vinden. De Maastrichtse Maat is destijds ingesteld voor uitzonderlijke situaties, maar is inmiddels uitgegroeid tot een kapitaal dat haast niet meer is op te brengen. De Maastrichtse Maat wordt nu overal gehanteerd.

PVM (Garnier) kan zich vinden in het standpunt van SAB, maar vindt ook dat burgers niet door het ijs mogen zakken.

De burgemeester vraagt of de Raad, gezien het late tijdstip, de vergadering wil voortzetten. Zij stelt vast dat op zes Raadsleden na, iedereen nog door wil gaan. Wethouder Aarts kan zijn eerste termijn nog doen om tot een afgerond geheel te komen.

SP (Schut) verzoekt de Raadsleden om de wethouder te laten uitpraten zonder tussendoor allerlei vragen te stellen.

PVM (Garnier) merkt op dat dit een debat is. Intercollegiaal probeert men uit dit onderwerp te komen en daartoe wordt er geïnterrumpeerd.

Wethouder De Graaf wil twee punten bespreken. Eerder in de vergadering is een vraag gesteld over het bedrag voor de 3 D's (circa € 9 miljoen). Het door de wethouder genoemde verschil leidde tot verwarring, maar dat is nader besproken. Op de vraag wie er verantwoordelijk is, hebben de andere wethouders al antwoord gegeven. Het hele College heeft verantwoordelijkheid te nemen, en iedere wethouder is ook verantwoordelijk voor de eigen portefeuille. De organisatie is daar op die manier op ingericht. Een groot deel van de P&C-cyclus vindt plaats binnen de eigen portefeuilles en binnen de tien domeinen. Ze maken ook eigen jaarrekeningen die vervolgens worden aangeleverd aan het concern.

Op de vraag of de wethouder Financiën een taak heeft bij problemen binnen bepaalde portefeuilles, verklaart de wethouder dat het hele College zich aangesproken voelt om te acteren als er grote, structurele problemen zijn. Dat begint met een debat in het College zodra de wethouders informatie hebben ontvangen van de portefeuillehouders. Het was dit keer een probleem binnen de portefeuilles om die informatie aan te leveren, maar zonder informatie kan men niet reageren. In 2019 kwam de informatie op een heel laat moment. De wethouder Financiën had daarbij hetzelfde gevoel als de Raad; zeker bij de vraag om dat binnen de Algemene Middelen op te lossen. Het was duidelijk dat dit niet mogelijk was en daar heeft het College op geacteerd. De wethouder heeft aansluiting gezocht bij het overleg Breed Welzijn, er zijn een-op-een besprekingen gevoerd met portefeuillehouders en de Directeur Sociale Zaken om de opgaven in het Sociaal Domein te realiseren.

In 2015 of 2016 werden de decentralisatiemaatregelen actief. Het eerste jaar liep het nog glad, maar daarna ontstonden tekorten van € 8 miljoen tot € 9 miljoen. Met het hele College heeft de wethouder toen besproken dat men daar attent op moest zijn en op moest reageren. Daar is een bestuursopdracht uitgekomen. Onderdeel daarvan waren draaiknoppen en een lobby naar het Rijk om daar geld te krijgen. Dat laatste is gelukt. Het andere bleef heel hardnekkig. Bij de in 2019 geconstateerde overschrijding is in het College heel indringend besproken dat er wat moest gebeuren. Het kon zo niet langer doorgaan en er

is een traject uitgezet van bezuinigingen, informatie naar de Raad, een KPMG-onderzoek, et cetera. De inzet van de wethouder is dus niet beperkt gebleven tot zijn formele rol.

Groep Maassen (Maassen) heeft nog geen antwoord gehad op de eerder gestelde vraag. De fractie wil graag weten wanneer daar in het College voor het eerst over is gesproken en waarom de raad daar niet meteen over is geïnformeerd. Dat laatste is immers pas op 1 oktober gebeurd.

Wethouder Aarts heeft antwoord gegeven op de vraag wat de wethouder Financiën heeft gedaan. Toen het College de stukken gereed had, is het zo snel mogelijk naar de Raad gegaan.

Groep Maassen (Maassen) concludeert dat de wethouder niet eerder in 2019 heeft geconstateerd dat de kosten in het Sociaal Domein behoorlijk uit de hand liepen. Zij vraagt of die conclusie klopt.

Wethouder Aarts weet niet meer precies op welke datum de Raad is geïnformeerd. Het is in de begrotingsbehandeling aan de orde gekomen. In de opmaat naar de begroting was het relevante informatie. Die is vertaald naar de begroting. Dit gebeurde allemaal vrij kort na elkaar.

Groep Maassen (Maassen) herhaalt de vraag. Had de wethouder, gezien de zorg over de kosten in het Sociaal Domein, eerder in het jaar de vinger wat strakker aan de pols moeten houden zodat hij voor 1 oktober al meer overzicht zou hebben gehad over de tekorten die aan het ontstaan waren? Wat heeft hij als verantwoordelijk wethouder van Financiën proactief gedaan om te zorgen dat de gemeente enigszins in control kon komen?

Wethouder Aarts heeft die vraag al eerder beantwoord. Hij heeft uitgelegd wat er in 2016 proactief is gedaan. Dat heeft geresulteerd in draaiknoppen en een lobby naar het Rijk. In 2019 was voor de zomer niet bekend dat er opnieuw zo'n grote overschrijding was. Toen de overschrijding bekend was, is die tijdens de begrotingsbehandeling ingebracht in de Raad.

LPM (Nuyts) constateert dat de wethouder van Financiën zich overvallen voelde door het begrotingstekort dat de collega's presenteerden. Daarmee had de wethouder zijn collega's, die het geld uitgaven, niet onder controle. De fractie vraagt of hij hen had moeten aansturen zodat ze overzicht en inzicht zouden hebben in de uitgaven. Verder zijn verschillende bedragen genoemd ten aanzien van het werkelijke tekort: € 3 miljoen, € 6 miljoen, en € 9,2 miljoen. Dat roept de vraag op wat het echte getal is.

Wethouder Aarts antwoordt dat in de rekening een bedrag is genoemd van circa € 9 miljoen voor de 3 D's. Dat is los van de laatste accountantscontrole. Het tekort van het totale Sociaal Domein zal lager zijn. Wat betreft de eerste vraag van LPM, verklaart hij dat er sprake is van een collegiaal beleid. De wethouder van Financiën is daarin niet taakstellend. Er wordt wel gesproken over de taken en dat leidt tot een Collegebesluit. Maar men kijkt gezamenlijk, als totaal College, naar de problemen.

Senioren Partij Maastricht (Habets) verwijst naar de toezegging van wethouder Janssen om inzicht te geven in de actieplannen met tijdspad. Zij verzoekt om daarbij ook aan te geven welke draaiknoppen het College wil handhaven of wil aanpassen, en wat het verwachte financiële resultaat daarvan is.

Wethouder Aarts geeft aan dat de draaiknop betrekking had op een totaalbedrag in de begroting dat omgebogen zou worden. Bij het hoofdlijnenakkoord is dat ten dele teruggedraaid en dat is vertaald in de begroting 2019. Daarna is, tegelijk met het bericht dat er nog meer overschrijdingen waren, ingebracht dat die draaiknoppen niet reëel waren. Er werden winstwaarschuwingen afgegeven, maar die waren al vertaald. Anderhalf jaar later is gezegd dat de andere draaiknoppen, behalve extra geld binnenhalen bij het Rijk, niet reëel waren. Die zijn toen ook teruggedraaid en meegenomen in de bezuinigingen. Ze hebben hun vertaling dus gevonden in de nieuwe bezuinigingsopgaven.

PvdA (Slangen) las in de beantwoording van de vragen van 3 december 2019 dat het vooral mis is gegaan doordat in de eerste helft van 2019 bij Monitoring & Control heel veel prioriteit lag om de jaarrekening 2018 rond te krijgen. Dat was ook het geval bij de zorgaanbieders, waardoor er geen real life informatie binnenkwam. De fractie vraagt of het College kan garanderen dat er dit jaar niet hetzelfde gebeurt.

Wethouder Aarts verklaart dat die vraag al door de portefeuillehouder Jeugd is beantwoord. Het College kan dat niet garanderen. Zelfs als alle informatie tijdig wordt aangeleverd, blijft het moeilijk om de kosten te voorspellen. De wethouder is afhankelijk van de informatie die vanuit de inhoudelijke portefeuilles naar Financiën komt. Financiën Centraal geeft wel duiding voor algemene lijnen. Maar de rest van de groei is afhankelijk van de portefeuilles, die hun eigen P&C-cyclus hebben.

LPM (Nuyts) vraagt of de wethouder de andere wethouders nu meer gaat controleren op hun uitgaven. Als men op dezelfde voet blijft doorgaan, en de wethouders geen inzicht en overzicht hebben met betrekking tot hun uitgaven, is er geen verbeterpunt.

Wethouder Aarts geeft aan dat de wethouder Financiën daartoe geen macht heeft. Er is sprake van een

collegiaal bestuur. Zaken worden in goed onderling overleg aangepakt.

PVM (Garnier) brengt in herinnering dat de wethouder in september 2018 bij het Fonds Tekort Gemeenten een aanvraag heeft gedaan voor € 16,3 miljoen voor de stroppenpot. Er is toen circa € 12 miljoen ontvangen en dat bedrag is teruggestort in de Algemene Middelen. De fractie vraagt of dat geld alsnog is gebruikt voor het Sociaal Domein.

Wethouder Aarts geeft aan dat die pot (€ 100 miljoen van het Rijk en € 100 miljoen van het Gemeentefonds) was bedoeld om tekorten in de 3 D's te compenseren over de jaren 2016 en 2017. De tekorten waren toen al betaald uit de Algemene Middelen. Ook de tekorten in de lopend begroting (draaiknoppen) zijn daarmee gedekt. Men kan niet stellen dat het geld uit de stroppenpot ingezet had moeten worden voor extra uitgaven in het Sociaal Domein, want daarvoor was het niet bedoeld.

PVM (Garnier) concludeert dat toen al bekend was dat de tekorten in het Sociaal Domein schrikbarend waren.

LPM (Nuyts) begrijpt dat de wethouder van Financiën moet zorgen voor een sluitende begroting, maar hij heeft niet de macht om de andere wethouders aan bepaalde budgetten te houden. De fractie vraagt zich af hoe dat werkt in het College en wat dan de rol is van de wethouder Financiën.

Wethouder Aarts stelt dat het begint met de wet en het budgetrecht van de Raad. Via de begroting worden budgetten toegekend aan programma's binnen de portefeuilles. De wethouders moeten binnen hun budget blijven. Afwijkingen moeten door de Raad worden gecorrigeerd. Hiertoe is een P&C-cyclus afgesproken met bestuursrapportages, begrotingen en de kaderbrief. Maar in het Sociaal Domein heeft men te maken met openeindregelingen. De Jeugdwet en de Wmo geven zeer ruime criteria om voor een voorziening in aanmerking te kunnen komen. Bij zo'n openeindregeling geldt geen beperking ten aanzien van het budget. Een vorige Raad heeft uitgesproken dat de gemeente die regelingen, ongeacht de hoogte van het bedrag, moet betalen omdat de wet dit voorschrijft. Maar nu er tekorten zijn ontstaan, komt de werkelijkheid hard binnen. Het KPMG-rapport geeft aan dat in de hele organisatie, te beginnen bij de top, alles er primair op is gericht om degenen die hulp nodig hebben daadwerkelijk hulp te geven. Dat is inderdaad wat het College en de Raad willen. Het is echter helder dat er wat moet gebeuren aan de tekorten. Er ligt een opgave om daar wat aan te doen, met behoud van de hulp die nodig is.

GroenLinks (Korsten) vindt dat het betoog van de wethouder afwijkt van wat men normaal zou verwachten van de financiële topman van een organisatie. Zij zal daar in de tweede termijn op terugkomen.

Groep Maassen (Maassen) sluit zich aan bij de vorige spreekster.

CDA (Peeters) beluistert dat beide vorige spreeksters een andere inkleding zien van de structuur binnen een College met betrekking tot financiën.

De wethouder (Aarts) concludeert op grond van hetgeen hiervoor is besproken dat er binnen het College geen verschil van mening bestaat over de rolopvatting en verantwoordelijkheden. In het debat gaven Raadsleden aan dat zij verwachten dat het College verantwoordelijkheid neemt voor openeindregelingen. De wethouder heeft dat beaamd. Tevens heeft hij geprobeerd om te duiden wat de opdracht van de vorige Raad was aan het College. Maar dat doet niets af aan het feit dat het College nu meer moet doen dan enkel concluderen dat het probleem komt door het Rijk. De oorzaak ligt echter wel bij het Rijk.

PvdA (Slangen) merkt op dat de Raad keuzes moet maken als er bezuinigingen nodig zijn. Zij acht het verstandig om voor de tweede termijn binnen de fracties goed na te denken over het punt van GroenLinks.

Wethouder Aarts is het daarmee eens. Toen het tekort zich in 2019 voordeed, heeft het College dat heel kortdaat aangepakt. Er zijn al bezuinigingsvoorstellen gedaan voordat het KPMG-rapport werd besproken. Daarbij heeft het College keuzes gemaakt. Het College levert dus wat de Raad vraagt, hoewel de Raad nog een visie vooraf had willen zien.

LPM (Nuyts) vraagt of de wethouder heeft overwogen om terug te gaan naar de Raad met de mededeling dat het uit de hand liep.

Wethouder Aarts herhaalt de antwoorden die hij hiervoor een aantal malen heeft gegeven. Zowel in 2016 als in 2019 heeft het College direct actie ondernomen. Sinds februari of maart dit jaar ligt al een bezuinigingsvoorstel voor € 17 miljoen klaar. In de bezuinigingsonderlegger wordt overigens ook het eerdergenoemde bedrag van € 34 miljoen uitgesplitst.

De burgemeester stelt voor om de vergadering te schorsen.

De VVD (Severijns) stelt voor om de vergadering voort te zetten op 3 juni, na het debat over Meerssen.

PvdA (Slangen) wijst erop dat het debat over Meerssen digitaal is. Tussen beide debatten is dus reistijd nodig.

De Griffier zal dat in het presidium bespreken. Wellicht kan het debat over Meerssen ook in een fysieke

bijeenkomst plaatsvinden.

De burgemeester schorst de vergadering. Het debat wordt hervat op 3 juni 2020.

